

Преброяване 2021

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

**ПРОБНО ПРЕБРОЯВАНЕ
НА НАСЕЛЕНИЕТО И ЖИЛИЩНИЯ ФОНД
КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА**

ИНСТРУКЦИЯ

**ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПРЕБРОИТЕЛНАТА КАРТА
ЗА СГРАДИТЕ, ЖИЛИЩАТА И НАСЕЛЕНИЕТО**

СОФИЯ, 2021

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ.....	7
I.1. Поверителност на индивидуалните данни и опазване на тайната.....	7
I.2. Критичен момент на преброяването е 0.00 часът на 7 септември 2021 година.....	7
I.3. Начало и времетраене на преброяването.....	7
I.4. Преброителни документи.....	8
I.5. Задачи на контрольора.....	9
I.6. Задачи на преброителя.....	9
II. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПРЕБРОИТЕЛНАТА КАРТА.....	12
II.1. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „АДРЕС“.....	13
ВЪПРОС А1. ОБЛАСТ.....	14
ВЪПРОС А2. ОБЩИНА.....	14
ВЪПРОС А3. НАСЕЛЕНО МЯСТО.....	14
ВЪПРОС А4. РАЙОН.....	15
ВЪПРОС А5. МЕСТНОСТ/ВИЛНА ЗОНА.....	15
ВЪПРОС А6. УЛИЦА/БУЛЕВАРД/ПЛОЩАД.....	15
ВЪПРОС А7. №.....	15
ВЪПРОС А8. ЖК/КВАРТАЛ.....	16
ВЪПРОС А9. БЛОК (СГРАДА) (номер или име).....	16
ВЪПРОС А10. ВХОД.....	16
ВЪПРОС А11. ЕТАЖ №.....	16
ВЪПРОС А12. АПАРТАМЕНТ/ДРУГ ОБЕКТ №.....	16
ВЪПРОС А13. ИДЕНТИФИКАТОР НА ЖИЛИЩЕТО (служебен код).....	17
ВЪПРОС А14. НОМЕР НА ЖИЛИЩЕ И СГРАДА В ПНЖ-2 (служебен код).....	17
II.2. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „Сграда“.....	18
ВЪПРОС С1. КАКЪВ Е ВИДЪТ НА СГРАДАТА?.....	19
ВЪПРОС С2. НА КОЛКО ЕТАЖА Е СГРАДАТА?.....	21
ВЪПРОС С3. КАКВА Е СГРАДАТА СПОРЕД ВИДА НА КОНСТРУКЦИЯТА И ИЗПОЛЗВАНИЯ ОСНОВЕН МАТЕРИАЛ?.....	21
ВЪПРОС С4. ПРЕЗ КОЯ ГОДИНА Е ПОСТРОЕНА СГРАДАТА?.....	21
ВЪПРОС С5. ИМА ЛИ В СГРАДАТА АСАНСЬОР?.....	22
ВЪПРОС С6. ИМА ЛИ В СГРАДАТА НЯКОИ ОТ ИЗБРОЕНИТЕ ОБЕКТИ, КОИТО СЕ ПОЛЗВАТ ЗА НЕЖИЛИЩНИ ЦЕЛИ?.....	22
ВЪПРОС С7. ОБИТАВАНА ЛИ Е СГРАДАТА?.....	23
ВЪПРОС С8. КОЛКО ЖИЛИЩА ИМА В СГРАДАТА?.....	23
II.3. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „ЖИЛИЩЕ“.....	23
ВЪПРОС Ж1. КАКЪВ Е ВИДЪТ НА ЖИЛИЩЕТО?.....	25

ВЪПРОС Ж2. КАК СЕ ИЗПОЛЗВА ЖИЛИЩЕТО?.....	26
ВЪПРОС Ж3. КАКВА СОБСТВЕНОСТ Е ЖИЛИЩЕТО?.....	27
ВЪПРОС Ж4. СОБСТВЕНИЦИ, НАЕМАТЕЛИ ИЛИ ПОЛЗВАТЕЛИ ЖИВЕЯТ В ЖИЛИЩЕТО?.....	27
ВЪПРОС Ж5. КОЛКО Е ОБЩАТА ЗАСТРОЕНА ПЛОЩ НА ЖИЛИЩЕТО? (Кв. м).....	28
ВЪПРОС Ж6. КОЛКО СТАИ ИМА В ЖИЛИЩЕТО?.....	28
ВЪПРОС Ж7. КОЛКО Е ОБЩАТА ЗАСТРОЕНА ПЛОЩ НА СТАИТЕ В ЖИЛИЩЕТО? (Кв. м).....	29
ВЪПРОС Ж8. ИМА ЛИ КУХНЯ В ЖИЛИЩЕТО?.....	29
ВЪПРОС Ж9. ЕЛЕКТРИФИЦИРАНО ЛИ Е ЖИЛИЩЕТО?.....	30
ВЪПРОС Ж10. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВОДОПРОВОД?.....	30
ВЪПРОС Ж11. КАКЪВ ИЗТОЧНИК НА ВОДА ПОЛЗВА ЖИЛИЩЕТО?.....	30
ВЪПРОС Ж12. ИМА ЛИ В ЖИЛИЩЕТО КАНАЛИЗАЦИЯ?.....	30
ВЪПРОС Ж13. ИМА ЛИ В ЖИЛИЩЕТО БАНЯ И ТОАЛЕТНА?.....	31
ВЪПРОС Ж14. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВЪТРЕШНА ИЗОЛАЦИЯ?.....	32
ВЪПРОС Ж15. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВЪНШНА ИЗОЛАЦИЯ?.....	32
ВЪПРОС Ж16. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ЕНЕРГОСПЕСТЯВАЩА ДОГРАМА?.....	32
ВЪПРОС Ж17. СВЪРЗАНО ЛИ Е ЖИЛИЩЕТО КЪМ ИНСТАЛАЦИЯ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ?.....	33
ВЪПРОС Ж18. СВЪРЗАНА ЛИ Е ИНСТАЛАЦИЯТА ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ КЪМ ЕНЕРГОРАЗПРЕДЕЛИТЕЛНАТА МРЕЖА?.....	33
ВЪПРОС Ж19. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВОДНО-ОТОПЛИТЕЛНА ИНСТАЛАЦИЯ (ТРЪБИ И РАДИАТОРИ)?.....	33
ВЪПРОС Ж20. КАКВА ЕНЕРГИЯ ИЗПОЛЗВАТЕ ЗА ГОТВЕНЕ, ОТОПЛЕНИЕ И ЗАТОПЛЯНЕ НА ВОДА?.....	34
ВЪПРОС Ж21. КОЛКО СТАИ ОТ ЖИЛИЩЕТО СЕ ОТОПЛЯВАТ?.....	35
ВЪПРОС Ж22. МАТЕРИАЛНА ОСИГУРЕНOST НА ДОМАКИНСТВАТА.....	35
ВЪПРОС Ж23. УСЛУГИ, ИЗПОЛЗВАНИ ОТ ДОМАКИНСТВАТА.....	35
ВЪПРОС Ж24. ОСИГУРЕНА ЛИ Е ДОСТЪПНА СРЕДА ЗА ЛИЦА С НАМАЛЕНА ПОДВИЖНОСТ, ВКЛ. ЗА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ?.....	37
II.4. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „ДОМАКИНСТВА“.....	38
ВЪПРОС Д1. КОЛКО ЛИЦА ОБИЧАЙНО ЖИВЕЯТ В ПРЕБРОЯВАНОТО ЖИЛИЩЕ?.....	38
ВЪПРОС Д2. В КОЛКО ДОМАКИНСТВА СЕ РАЗПРЕДЕЛЯТ ПОСОЧЕНИТЕ В Д1 ЛИЦА?.....	39
ВЪПРОС Д3. АКО НА ВЪПРОС Д2 СА ПОСОЧЕНИ ПОВЕЧЕ ОТ 1 ДОМАКИНСТВО, ЗАПИШЕТЕ БРОЯ НА ЛИЦАТА ВЪВ ВСЯКО ОТ ТЯХ.....	40

ВЪПРОС Д4. ОТБЕЛЕЖЕТЕ В КВАДРАТЧЕТАТА ПО-ДОЛУ ВЕРНИЯ ОТГОВОР ЗА СЪОТВЕТНОТО ДОМАКИНСТВО.....	40
ВЪПРОС Д5. ОСВЕН ПОСОЧЕНИТЕ В Д1 ПРЕБИВАВАТ ЛИ И ДРУГИ ЛИЦА В ЖИЛИЩЕТО КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА?.....	41
ВЪПРОС Д6. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЛИЦАТА В ДОМАКИНСТВО №.....	41
II.5. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „НАСЕЛЕНИЕ“.....	42
ВЪПРОС Н1. ПОЛ.....	42
ВЪПРОС Н2. ДАТА НА РАЖДАНЕ.....	43
ВЪПРОС Н3. ДЪРЖАВА НА РАЖДАНЕ.....	43
ВЪПРОС Н4. ГРАЖДАНСТВО.....	43
ВЪПРОС Н5. СТАТУТ НА ПРЕБИВАВАНЕ.....	44
ВЪПРОС Н6. ЮРИДИЧЕСКО СЕМЕЙНО ПОЛОЖЕНИЕ.....	44
ВЪПРОС Н7. ФАКТИЧЕСКО СЕМЕЙНО ПОЛОЖЕНИЕ.....	45
ВЪПРОС Н8. ИМАТЕ ЛИ ЖИВОРОДЕНИ И/ИЛИ ОСИНОВЕНИ ДЕЦА?.....	45
ВЪПРОС Н9. ЕТНИЧЕСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ.....	46
ВЪПРОС Н10. МАЙЧИН ЕЗИК.....	46
ВЪПРОС Н11. РЕЛИГИОЗЕН ЛИ СТЕ?.....	47
ВЪПРОС Н12. ВЕРОИЗПОВЕДАНИЕ.....	47
ВЪПРОС Н13. ПРОМЕНЯЛИ ЛИ СТЕ НАСЕЛЕНОТО МЯСТО НА ОБИЧАЙНОТО СИ МЕСТОЖИВЕЕНЕ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2011 - 2021 ГОДИНА?.....	48
ВЪПРОС Н14. ЖИВЕЛИ ЛИ СТЕ ИЗВЪН БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1980 - 2021 Г. ЗА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА ГОДИНА?.....	49
ВЪПРОС Н15. КЪДЕ ЖИВЕЕХТЕ ЕДНА ГОДИНА ПРЕДИ ПРЕБРОЯВАНЕТО?.....	49
ВЪПРОС Н16. ГРАМОТЕН/А ЛИ СТЕ?.....	49
ВЪПРОС Н17. СТЕПЕН/ЕТАП НА ЗАВЪРШЕНО ОБРАЗОВАНИЕ.....	50
ВЪПРОС Н18. ВИЕ СТЕ УЧЕНИК, СТУДЕНТ, ДОКТОРАНТ?.....	51
ВЪПРОС Н19. ПРЕЗ ЧЕТИРИТЕ СЕДМИЦИ ПРЕДИ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. УЧАСТВАЛИ ЛИ СТЕ В НЕФОРМАЛНО ОБУЧЕНИЕ, НЕСВЪРЗАНО С ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН?.....	52
ВЪПРОС Н20. РАБОТИЛИ ЛИ СТЕ ПОНЕ ЕДИН ЧАС ПРЕЗ ПЕРИОДА 31 АВГУСТ - 6 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ В ПАРИ ИЛИ В НАТУРА ИЛИ ДРУГ ДОХОД?.....	53
ВЪПРОС Н21. ТЪРСИЛИ ЛИ СТЕ АКТИВНО РАБОТА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 4 СЕДМИЦИ ПРЕДИ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА?.....	54
ВЪПРОС Н22. АКО БЯХТЕ НАМЕРИЛИ РАБОТА ПРЕЗ ПЕРИОДА 31 АВГУСТ - 6 СЕПТЕМВРИ 2021 Г., БИХТЕ ЛИ МОГЛИ ДА ЗАПОЧНЕТЕ РАБОТА ВЕДНАГА ИЛИ ДО ДВЕ СЕДМИЦИ СЛЕД КРАЯ НА ТОЗИ ПЕРИОД?.....	55
ВЪПРОС Н23. ПРЕЗ ПЕРИОДА 31 АВГУСТ - 6 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. КЪМ КОЯ ОТ СЛЕДНИТЕ ГРУПИ СЕ ОТНАСЯХТЕ?.....	55

ВЪПРОС Н24. НА ОСНОВНАТА СИ РАБОТА ВИЕ СТЕ (РАБОТИТЕ КАТО).....	56
ВЪПРОС Н25. МЕСТОРАБОТА.....	57
ВЪПРОС Н26. КАКВО РАБОТИТЕ?.....	58
ВЪПРОС Н27. КЪДЕ СЕ НАМИРА МЯСТОТО НА ОСНОВНАТА ВИ РАБОТА/ УЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ?.....	60
ВЪПРОС Н28. КОЛКО ЧЕСТО ПЪТУВАТЕ ДО МЯСТОТО НА ОСНОВНАТА ВИ РАБОТА/УЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ?.....	61
ВЪПРОС Н29. КАК ОБИЧАЙНО СЕ ПРИДВИЖВАТЕ ДО/ОТ РАБОТНОТО СИ МЯСТО/УЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ?.....	61
ВЪПРОС Н30. КАК НАЙ-ОБЩО ОЦЕНЯВАТЕ ВАШЕТО ЗДРАВЕ?.....	61
ВЪПРОС Н31. ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 6 И ПОВЕЧЕ МЕСЕЦА БИЛИ ЛИ СТЕ ОГРАНИЧЕН/А ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОБИЧАЙНИТЕ ЗА ХОРАТА ДЕЙНОСТИ ПОРАДИ ЗДРАВΟΣЛОВЕН ПРОБЛЕМ?.....	61
ВЪПРОС Н32. ИМАТЕ ЛИ ПРИЗНАТ ОТ ТЕЛК/НЕЛК ПРОЦЕНТ ТРАЙНО НАМАЛЕНА РАБОТОСПОСОБНОСТ/ВИД И СТЕПЕН НА УВРЕЖДАНЕ?.....	62
ВЪПРОС Н33. ИМАТЕ ЛИ ОПРЕДЕЛЕНА ОТ ТЕЛК/НЕЛК ПОТРЕБНОСТ ОТ ЧУЖДА ПОМОЩ?.....	63
III. ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „ВРЕМЕННО ПРИСЪСТВАЩИ ЛИЦА“.....	63
ВЪПРОС В1. ИМЕНА.....	63
ВЪПРОС В2. ИДЕНТИФИКАТОР.....	63
ВЪПРОС В3. ДАТА НА РАЖДАНЕ.....	64
ВЪПРОС В4. ПОЛ.....	64
ВЪПРОС В5. ГРАЖДАНСТВО.....	64
ВЪПРОС В6. ДЪРЖАВА НА РАЖДАНЕ.....	64
ВЪПРОС В7. ОБИЧАЙНО МЕСТОПРЕБИВАВАНЕ.....	64

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Преброяването на населението и жилищния фонд се провежда в изпълнение на Закона за преброяване на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. (ЗПНЖФ2021), приет от 44-тото народно събрание на 21.02.2019 г. (обн., ДВ, бр. 20 от 8 март 2019 г., изм., ДВ, бр. 109 от 22 декември 2020 г.), както и при спазване на изискванията на Регламент № 763/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно преброяването на населението и жилищния фонд в държавите - членки на Европейския съюз.

Преброяването се извършва съгласно инструкциите, разработени от Националния статистически институт (НСИ).

Участието на населението в преброяването е **задължително** (ЗПНЖФ2021, чл. 20, ал. 2). Лице, което откаже да предостави на преброител данните по чл. 17 - 19, се наказва с глоба в размер на 160 лева (ЗПНЖФ2021, чл. 47).

I.1. Поверителност на индивидуалните данни и опазване на тайната

Съгласно разпоредбите на ЗПНЖФ2021 лицата, заети с подготовката и провеждането на преброяването, включително лицата, заети с въвеждането и обработката на данни, **не могат** да разгласяват или да предоставят индивидуални или обобщени данни, получени по време на преброяването.

Задължението за опазване на тайната продължава и след приключването на работата с тези данни.

Лицата, които имат достъп до индивидуални данни от преброяването и ги предоставят или използват за други цели освен определените в ЗПНЖФ2021, се наказват с глоба.

Събираните по време на преброяването индивидуални данни са статистическа тайна и могат да се използват само за статистически цели. Индивидуалните данни, получени за целите на преброяването, **не могат** да се ползват като доказателства пред органите на изпълнителната и съдебната власт.

В съответствие със ЗПНЖФ2021 Националният статистически институт провежда преброяване на населението и жилищния фонд.

I.2. Критичен момент на преброяването е 0.00 часът на 7 септември 2021 година

Това означава, че преброителят събира информация за състоянието на единиците на наблюдение (сграда, жилище, домакинства и лица) **към този момент**.

I.3. Начало и времетраене на преброяването

Преброяването започва в 0.00 часа на 7 септември 2021 г. и приключва в 20.00 часа на 3 октомври 2021 година.

Преброяването чрез попълване на електронна преброителна карта се извършва по интернет от 0.00 часа на 7 септември 2021 г. до 24.00 часа на 17 септември 2021 година.

Преброяването чрез посещение на домакинствата, сградите и жилищата от преброител се извършва от 8.00 часа на 18 септември 2021 г. до 20.00 часа на 3 октомври 2021 година.

Контрольорите и преброителите посещават всички жилища и сгради в определените им контролни райони и преброителни участъци всеки ден от 8.00 до 20.00 часа.

I.4. Преброителни документи

В папката на всеки преброител има:

1. Списък на жилищните единици и сградите - обр. ПНЖ-2;
2. Схема на преброителния участък с обозначено местоположение на включените в ПНЖ-2 жилища (жилищни единици);
3. Преброителни карти за сградите, жилищата и населението;
4. Преброителни карти за сградите и жилищата;
5. Преброителни карти за временно присъстващи лица;
6. Допълнителни карти за многочленно домакинство;
7. Списък на лицата в колективно домакинство;
8. Копие на преброителната карта за сградите, жилищата и населението на английски и руски език;
9. Инструкции за попълване на преброителните документи;
10. Анкетни карти за извадковите наблюдения, предвидени със ЗПНЖФ2021, ако в преброителния участък е предвидено да се проведе някое от тези наблюдения;
11. Списък с адреси за провеждане на извадкови наблюдения, приложен към ПНЖ-2, ако в преброителния участък е предвидено да се проведе някое от тези наблюдения;
12. Писмо от председателя на Централната комисия по преброяването (ЦКП) и председател на НСИ, с което се предоставя информация на респондентите за целта на преброяването и мерките за защита на личните данни;
13. Други помощни материали (указания за комуникация с контрольора, брошури, информационна табела за контакт и др.).

В папката на всеки контрольор има:

1. Списък на преброителите и информация за контакт;
2. Схема на преброителните участъци;
3. Инструкции за попълване на преброителните документи;
4. Таблица с обобщени резултати в контролния район - обр. ПНЖ-3;
5. Други помощни материали (указания за комуникация с преброителите и другите органи на преброяването, брошури, информационна табела за контакт и др.).

I.5. Задачи на контролѐра

Контролѐрът ръководи, контролира и подпомага преброителите в назначените му контролни райони и отговаря за пълнотата на данните, вписани в преброителните карти.

Ако през периода на преброяването (7 септември - 3 октомври) контролѐрът не е в състояние да осъществява дейността си, той или неговите близки трябва незабавно да уведомят за това общинската преброителна комисия.

Ако през периода на преброяването (7 септември - 3 октомври) някой от преброителите не е в състояние да осъществява дейността си, контролѐрът уведомява за това председателя на общинската преброителна комисия, който осигурява замяната на преброителя с резервен.

На 6 септември 2021 г. контролѐрът проверява дали всички преброители са в състояние да започнат дейностите по преброяването и помага на тези, които срещат някакви затруднения.

По време на преброяването контролѐрът трябва ежедневно да поддържа връзка и при необходимост да се среща с преброителите от контролния си район, да проверява работата им и заедно да решават възникналите проблеми. Когато контролѐрът се затруднява да реши възникнал проблем, той се обръща към общинската преброителна комисия или отговорника от ТСБ/ОСИ.

Когато установи, че някой от преброителите не може да изпълнява задълженията си, контролѐрът докладва за това на председателя на общинската преброителна комисия и в съответния преброителен участък се назначава резервен преброител. В такива случаи контролѐрът следва да се свърже с преброителя или неговите близки, за да приеме преброителните документи и ги предаде на общинската преброителна комисия или новия преброител.

При необходимост контролѐрът осъществява контакт с управителите или председателите на управителните съвети на сгради или отделни входи в режим на етажна собственост, както и с физическите или юридическите лица, на които са възложени правомощия на управителен съвет или на управител на етажна собственост.

При получаването на преброителните материали от преброителя контролѐрът прави проверка за пълнотата и точността на данните в преброителните карти, в списък обр. ПНЖ-2 и в схемата на преброителния участък. След отстраняването на евентуално допуснати от преброителя грешки, контролѐрът приема документите с приемо-предавателен протокол.

След като приключи проверката на преброителните материали за контролния си район, контролѐрът попълва обр. ПНЖ-3 въз основа на данните от списъците обр. ПНЖ-2 и предава всички преброителни материали на общинската преброителна комисия с приемо-предавателен протокол.

I.6. Задачи на преброителя

Преброителят извършва непосредствената работа по събирането на данните и попълването на преброителните карти съгласно инструкциите.

Основно задължение на преброителя е да преброи всички сгради, жилища и лица, обект на преброяване, в определените му преброителни участъци. Да записва точно и пълно декларираните от преброяваните лица данни, като спазва инструкциите за попълването на преброителните карти.

Ако през периода на преброяването (7 септември - 3 октомври) някой от преброителите не е в състояние да осъществява дейността си, той или негови близки трябва незабавно да уведомят за това контролора.

Преброителят извършва най-напред преброяването в онези места на своя преброителен участък, в които има най-голямо движение на населението. Това са хотели, мотели, къмпинги, болници и други. По изключение в тях преброяването се извършва още вечерта на **6 септември**. Това се налага, за да не останат неброени лица, които ще отпътуват рано сутринта на 7 септември. Преброителите, в чиито участъци са попаднали такива обекти, попълват **Преброителна карта за временно присъстващи лица**.

По време на електронното преброяване (7 септември - 17 септември) преброителят следва да се запознае и обходи определения му преброителен участък, като допълва и коригира (при необходимост) преброителния списък обр. ПНЖ-2 и приложената към него схема на преброителния участък.

По време на електронното преброяване преброителят няма право да посещава жилищата и да извършва преброяване на лицата.

По време на извършването на своята дейност преброителят трябва да бъде учтив с лицата, които ще преброява. При посещение на домакинствата той трябва да се представи, да покаже служебната си карта на преброител, да обяви целта на посещението си, да поясни накратко целите и задачите на преброяването, описани в писмото от името на председателя на ЦКП (НСИ), след което да пристъпи към попълване на преброителните карти.

При необходимост преброителят със съдействието на контролора може да осъществи контакт с управителите или председателите на управителните съвети на сгради или отделни входове в режим на етажна собственост, както и с физическите или юридическите лица, на които са възложени правомощия на управителен съвет или на управител на етажна собственост за оказване на нужното съдействие при идентифициране на обитаваните жилища и комуникацията с пребиваващите на съответния адрес.

Ако лицето/лицата в едно жилище вече са се преброили по интернет чрез електронен въпросник, преброителят трябва да поиска уникалния цифров код, генериран от системата за електронно преброяване (код от е-Преброяване), който удостоверява, че лицата в съответното жилище са преброени и за тях не трябва да се попълват преброителни карти от преброителя. Кодът от електронното преброяване се записва в съответната колона на обр. ПНЖ-2.

Кодът от е-Преброяване съдържа точно 15 цифри и е структуриран по следния начин: 9 позиции за пълния код на преброителния участък (КРПУ №), 4 позиции за поредния номер на попълнения електронен въпросник в рамките на преброителния участък, 2 позиции за броя на лицата, преброени с въпросника.

Пример:

Код на общината	Контролен район	Преброителен участък	Пореден номер	Брой лица
-----------------	-----------------	----------------------	---------------	-----------

2246

2401

2

0001

04

КРПУ №

Кодът 224624012000104, генериран от системата за е-Преброяване, означава, че:

- 4 лица са се преброили електронно в едно жилище;
- адресът, който са попълнили в електронната преброителна карта, попада в преброителен участък КРПУ № 2246-2401-2 (Столична община 2246, контролен район 2401, участък 2);
- електронната преброителна карта е попълнена първа поред в рамките на този преброителен участък.

При получаването на код от е-Преброяване преброителят трябва да провери: 1) дали първите 9 цифри от кода съвпадат с преброителния участък (КРПУ №), записан в обр. ПНЖ-2 и 2) дали броят на лицата, които живеят в жилището, съвпада с последните две цифри от кода.

Ако установи несъвпадение в кода на преброителния участък, преброителят трябва да поиска потвърждение, че с този код е преброено точно това жилище и лицата, които живеят в него. Ако това е така, преброителят записва кода в съответната колона на обр. ПНЖ-2. Ако не е, преброителят информира лицата, че кодът трябва да бъде предоставен на преброителя, който ще посети действително преброеното с електронната карта жилище. Ако жилището и лицата не са преброени с електронен въпросник, то те подлежат на преброяване с преброителна карта.

Ако установи несъвпадение между броя на лицата, които живеят в жилището, и последните две цифри от кода, преброителят трябва да попита и да провери дали всички лица в жилището са се преброили електронно и да преброи чрез преброителна карта тези, които не са се преброили.

В случаите, когато в едно жилище живеят две или повече домакинства и те са се преброили отделно (общезитие, съквартиранти или др.), преброителят трябва да вземе кодовете от всяко домакинство, като извърши описаните по-горе проверки на кода).

При отказ или нежелание на лицата в жилището да бъдат преброени преброителят е длъжен да ги предупреди за произтичащите от Закона за преброяването санкции - парична глоба от 160 лв., след което незабавно да съобщи на контролора и да уведоми председателя на общинската преброителна комисия, за да се вземат мерки за осигуряване на необходимите сведения съгласно ЗПНЖФ2021.

Преброителят трябва да пази преброителните материали от изгубване, повреждане и унищожаване.

Преброителят попълва всички документи с химикал ясно и четливо!

След приключване на преброяването в участъка преброителят е длъжен да извърши цялостна проверка на данните в преброителните карти, данните в обр. ПНЖ-2 и в схемата на преброителния участък и да се увери че са попълнени съгласно инструкциите.

Преброителят предава попълнените и проверени преброителни материали на контролора срещу приемо-предавателен протокол и подпис.

II. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПРЕБРОИТЕЛНИТЕ КАРТИ

Преброителят преброява сградите, жилищата и лицата в назначените му преброителни участъци съгласно изискванията и определенията, описани в тази инструкция.

Списъкът на жилищните единици и сградите - обр. ПНЖ-2 и схемата на разположението на обектите, в които се намират жилищата, се предоставят на преброителя в комплекта с преброителни материали. Съдържанието и указанията за работа с обр. ПНЖ-2 и схемата на преброителния участък са описани в отделна инструкция, която е част от материалите в папката на преброителя.

Преброителна карта за сградите, жилищата и населението - основната преброителна карта е предназначена за преброяване на една сграда, едно жилище, едно домакинство, пет обичайно пребиваващи в жилището лица и три временно присъстващи. Ако в жилището живее повече от едно домакинство, за всяко следващо домакинство се попълва нова преброителна карта. Ако броят на лицата, живеещи в едно домакинство, надвишава 5, записването на 6-ия и всеки следващ член на домакинството продължава в нова преброителна карта с продължаваща последователна номерация за всяко лице, като номерът на лицето се коригира в горния десен ъгъл на преброителната карта.

Преброителната карта съдържа шест раздела: „Адрес“, „Сграда“, „Жилище“, „Домакинства“, „Население“ и „Временно присъстващи лица“.

Преброителна карта за сградите и жилищата - тази карта е съкратен вариант на основната карта (съдържа само раздели „Адрес“, „Сграда“, „Жилище“) и се попълва в следните случаи:

- Необитавана жилищна сграда с едно жилище - попълва се адресната част, данни за сградата и данни за жилището;
- Жилищна сграда с повече от едно жилище - за всяко необитавано жилище в жилищната сграда се попълва отделна преброителна карта, в която се попълват раздел „Адрес“ и раздел „Жилище“, но не се попълва раздел „Сграда“;

- Жилищна сграда с едно жилище, в която лицата са се преброили електронно - попълва се раздел „Адрес“ и раздел „Сграда“. Не се попълва раздел „Жилище“;
- Жилищна сграда с повече от едно жилище, в която първото жилище и лицата в него са преброени електронно - попълва се раздел „Адрес“ и раздел „Сграда“.

Преброителна карта за временно присъстващи лица - тази карта се попълва в следните случаи:

- При преброяване в места за временно пребиваване - места за настаняване, лечебни заведения, арести и други;
- В случаите, когато в обикновено жилище пребивават повече от три временно присъстващи лица, информацията за всяко четвърто и следващо се записва в отделна карта за временно присъстващи лица.

Допълнителната карта за многочленно домакинство се попълва в случаите, когато в жилището живее домакинство с повече от 9 лица. В основната преброителна карта в раздел „Домакинства“ могат да се посочат отношенията между 9 лица в домакинството. За останалите членове на домакинството след 9-ия трябва да се ползва допълнителната карта - многочленно домакинство.

Списък на лицата в колективно домакинство замества раздел „Домакинства“ на основната преброителна карта в случаите, когато се преброяват лица в колективни домакинства.

II.1. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „АДРЕС“

За попълването на полетата в раздел „Адрес“ се използва информацията, налична в обр. ПНЖ-2, и информацията, установена на терен при посещение на жилището или сградата. **Преброителят записва максимално пълно и точно всички елементи от адреса на преброяваното жилище.**

Въпроси от A1 до A4 се отнасят за елементите на адреса, които определят административно-териториалната принадлежност (на чия територия се намира жилищната единица).

Въпроси от A5 до A9 се отнасят за елементите на адреса, които определят точно местоположението на жилищната единица в рамките на населеното място.

Въпроси от A10 до A12 се отнасят за елементите на адреса, които определят точно местоположението на жилищната единица в рамките на сградата, когато в сградата има повече от едно жилище. Уточняват се входът, етажът и идентификаторът на жилището в сградата.

При необходимост в голямото поле след въпрос A12 може да се запише допълнителна информация по отношение на местоположението на жилището/сградата, което би улеснило повторното посещение на адреса.

В полета A13 и A14 се преписват указаните служебни кодове от обр. ПНЖ-2, като се внимава редът от списъка с жилища да се отнася за преброяваното жилище. Тези кодове са важни за осигуряване на връзката между преброителната карта, обр. ПНЖ-2 и схемата на преброителния участък.

В случаите, когато преброителят установи, че в преброителния участък има жилище (жилищна единица), която не е включена в ПНЖ-2, преброителят я дописва в списъка, като отбелязва местоположението в схемата на преброителния участък, следвайки инструкциите за попълване на ПНЖ-2 и схемата на преброителния участък.

В случаите, когато някой от елементите на адреса на жилището (жилищната единица), вписани в ПНЖ-2, се различават от установените на място, преброителят записва **в преброителната карта**, наименованията и номерацията, отговарящи на действително установените, и коригира информацията в ПНЖ-2.

При преброяване на бездомни лица в адресната част на картата се попълва адресът на най-близката сграда, до която е преброено лицето, или където посочва, че пребивава през тъмната част на денонощието. Може да се използва и полето за допълнителна информация по отношение на локацията на бездомното лице (например жп гара, автогара и др.).

В случаите, когато за едно жилище се попълват допълнителни преброителни карти - за следващо домакинство или допълнителен брой лица, в адресната част се попълват само въпроси A13 и A14.

ВЪПРОС A1. ОБЛАСТ

В поле A1 се записва наименованието на областта на територията, на която се намира жилището.

Област е административно-териториална единица, която се състои от една или повече съседни общини.

ВЪПРОС A2. ОБЩИНА

В поле A2 се записва наименованието на общината на територията, на която се намира жилището.

Община е административно-териториална единица, която се състои от едно или повече съседни населени места.

ВЪПРОС A3. НАСЕЛЕНО МЯСТО

В поле A3 се записва наименованието на населеното място, на територията на което се намира жилището. Пред името задължително се поставя приетото съкращение за вида: **гр.** (град), **с.** (село).

Населено място е териториална единица, която е исторически и функционално обособена и се определя с наличието на постоянно живеещо население и необходимата социална и инженерна инфраструктура. Територията на населеното място е селищната територия, определена от неговите строителни граници, и извънселищната територия, която се определя от границите на землището. Под „землище“ се разбира съвкупността от всички поземлени имоти, които принадлежат на дадено населено място. Населените места се делят на градове и села.

ВЪПРОС А4. РАЙОН

В поле А4 се записва наименованието на административния район само в случаите, когато жилищната единица попада на територията на Столична община, гр. Пловдив или гр. Варна). В останалите случаи полето не се попълва.

Район е съставна административно-териториална единица на общината. Райони са определени в Столична община (24) и в градовете Пловдив (6) и Варна (5).

ВЪПРОС А5. МЕСТНОСТ/ВИЛНА ЗОНА

В поле А5 преброителят записва наименование на местност, вилна зона, курортно селище или комплекс, ако жилищната единица попада на територията на такова селищно образувание, или ако жилището се намира в земеделска или горска територия и няма определен уличен адрес, а се използва само географско наименование на мястото.

Пред името задължително се поставя и приетото съкращение за вида: **м.** (местност), **в.з.** (вилна зона), **в.с.** (вилно селище), **к.к.** (курортен комплекс), **мах.** (махала) и други.

ВЪПРОС А6. УЛИЦА/БУЛЕВАРД/ПЛОЩАД

В поле А6 преброителят записва наименованието на улицата, на която се води адресът на жилището. Пред името задължително се поставя и приетото съкращение за вида: **ул.** (улица), **бул.** (булевард), **пл.** (площад), **ал.** (алея), друго.

Когато жилището/сградата се намира в населено място, в което няма утвърдени имена на улици, в полето се изписва „БЕЗ УЛИЦА“.

ВЪПРОС А7. №

В поле А7 преброителят записва номера, на който се води адресът на жилището.

№ (Номер) е число, но може да включва и буквен индекс (буква) за подномер, както и интервал от номера, разделени с тире. Например:

Ул. „Кокиче“ № 2;

Ул. „Кокиче“ № 2А;

Ул. „Кокиче“ № 20 - 22 или

Ул. „Кокиче“ № 20 - 22А.

За по-добра четливост буквеният индекс за подномер следва да се изписва с главна буква.

Възможно е жилища в една и съща сграда да се водят на адреси с различни номера. Например в жилищна сграда на ул. „Кокиче“ с два входа е възможно жилищата в първия вход да са с адрес ул. „Кокиче“ № 78, а във втория вход - с адрес ул. „Кокиче“ № 80.

Възможно е също жилищата в една и съща сграда да се водят на различни улици. Например ъглова къща (на ъгъла между две улици) с две жилища - жилището на първия етаж се води с номер на едната улица, а жилището на втория етаж - с номер на другата улица.

ВЪПРОС А8. ЖК/КВАРТАЛ

В поле А8 се записва името на съответния жилищен комплекс, квартал, промишлена зона и т.н., ако е част от адреса на жилището. Пред името задължително се поставя приетото съкращение за вида: **жк** за жилищен комплекс, **кв.** за квартал.

ВЪПРОС А9. БЛОК (СГРАДА) (номер или име)

В полета А9 се записва идентификаторът на жилищния блок/сграда. Той може да е номер или име.

Например: сграда с адрес: жк „Надежда“, бл. № 356, може да има и име - бл. „Азалия“ или дори да се идентифицира само с името, без номер.

При наличие на номер и име на жилищния блок се записват и двете в съответните полета.

В полето за име на сградата се записват и имената на местата за настаняване (хотели, мотели, къщи за гости и т.н.).

ВЪПРОС А10. ВХОД

В сгради с повече от едно жилище и отделни входи, на входовете са поставени указатели, които идентифицират отделните входи. Указателите е възможно да са както буквени, така и числови индекси. Например: Вход: **А** или Вход: **1**.

В поле А10 се записва индексът за вход, ако сградата, в която се намира жилищната единица, има отделни входи към жилищата.

ВЪПРОС А11. ЕТАЖ №

В поле А11 се записва номерът на етаж, посочен от преброяваните лица. За сгради, в които жилищата са необитавани и няма табели и индикация за номер на етаж, етажите се номерират, като се започне от първия етаж (независимо дали е жилищен, или не), прилежащ на нивото на терена.

В случай че жилищната единица се намира в сутерен, мазе, на партер или таван, се маркира съответното квадратче, а полето „Етаж №“ се оставя празно. Сутеренът се смята за етаж, ако подът му е най-много до 50 см под прилежащото ниво.

ВЪПРОС А12. АПАРТАМЕНТ/ДРУГ ОБЕКТ №

В поле А12 се записва идентификаторът на жилищната единица (номерът на апартамента) в рамките на сградата, посочен от преброяваните лица или наличен в преддверието на входа на сградата, или непосредствено на входа на жилището.

В случаите, когато липсва номерация или лицата, живеещи в жилището, не знаят номера на апартамента, апартаментът се номерира с последователен номер в рамките на етаж, като се започне от ляво надясно и без да се пропускат номерата на обекти за нежилищни цели (офиси, магазини и др.).

Номерът/идентификаторът на жилището се записва по следния начин:

Пример:

Тип	Изписване
Апартамент	ап. 1
Ателие	ат. 1
Мезонет	мез. 1
Таванско помещение	т. 1
Стая (напр. в общежитие)	ст. 1
Помещение (напр. в мазе, сутерен и т.н.)	пом. 1
Друго помещение, използвано за живеене	др. 1

ВЪПРОС A13. ИДЕНТИФИКАТОР НА ЖИЛИЩЕТО (служебен код)

Идентификатор на жилището е служебен код, използван за целите на преброяването.

Във всяко поле на служебния код се попълва точно една цифра.

В определените 9 полета за **КРПУ №** се преписват цифрите от пълния код на преброителния участък от идентификационната част на обр. ПНЖ-2.

В определените 3 полета за **№ на обект в ПУ** се преписва числото от **колона 1 на обр. ПНЖ-2**. Допълва се с водещи нули, ако е с по-малко от 3 цифри (Пример: 001, 002... 009 или 010, 011... 099).

В определените 3 полета за **№ по ред в ПНЖ-2** се преписва числото от **колона 2 на обр. ПНЖ-2**. Допълва се с водещи нули, ако е с по-малко от 3 цифри.

ВЪПРОС A14. НОМЕР НА ЖИЛИЩЕ И СГРАДА В ПНЖ-2 (служебен код)

Служебният код A14 се записва в преброителните карти след приключване на попълването на обр. ПНЖ-2, т.е. след като преброителят преброи всички сгради, жилища и лица в своя преброителен участък и попълни всички колони в обр. ПНЖ-2.

В определените 3 полета за **№ на сградата в ПУ** се преписва числото от **колона 10 на обр. ПНЖ-2**. Допълва се с водещи нули, ако е с по-малко от 3 цифри.

Важно: Всички преброителни карти за жилища от една сграда трябва да имат в A14 един и същ пореден номер на сграда.

В определените 3 полета за **№ на жилището в рамките на сградата** се преписва числото от **колона 11 на обр. ПНЖ-2**. Допълва се с водещи нули, ако е с по-малко от 3 цифри.

Важно: Поредният номер на жилището в рамките на сградата е служебен номер и е различен от номера на апартамента. В сгради с няколко входа апартаментите в различните входове могат да имат едни и същи номера, но номерът на жилището в рамките на сградата трябва да бъде уникален.

Последният номер на жилището в дадена сграда трябва да отговаря на броя на жилищата, посочен като отговор на въпрос 8 от раздел „Сграда“ - „Колко жилища има в сградата?“.

II.2. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „СГРАДА“

Сграда е постоянна постройка, която се състои от жилищни помещения, предназначени за обитаване от хора, или жилища, предназначени за сезонно ползване или за второ жилище, или които са необитавани поради други причини.

За **самостоятелна сграда** се приема постройка, която е отделена от други постройки с разграничителни стени от основите до покрива и има отделен самостоятелен покрив.

За **отделни сгради** се приемат тези, които имат разграничителни стени помежду си, макар в отделни случаи да имат общ покрив.

За **една сграда** се приема и тази постройка, която макар да има два покрива (на различно ниво), представлява едно общо архитектурно цяло.

Сграда от тип къща-близнак, когато е построена в един поземлен имот, се приема за една сграда, а когато е построена в два отделни, се приема за две сгради.

Пристройката се смята за част от сградата, когато е конструктивно свързана с нея, т.е. когато е свързана с обща врата и когато има общи стени със сградата независимо от това дали има, или няма общ покрив с нея. **Пристройката не се брои като отделна сграда.**

Кои сгради се преброяват?

- **Жилищни сгради**, в които към критичния момент обичайно живеят домакинства и лица;

„Жилищна сграда“ е сграда, която по първоначално изграждане или чрез преустройство е предназначена за постоянно обитаване и се състои от едно или повече жилища, които заемат най-малко 60% от разгънатата ѝ площ.

- **Жилищни сгради**, в които към критичния момент не живее никой, но са годни за живеене, включително и новопостроените сгради;

Годна за живеене е тази сграда, на която подът, стените и покривът са здрави и устойчиви, прозорците са остъклени и има врати.

- **Сгради от смесен тип**, в които повече от 60% от площта се използва за жилищни цели;
- **Сгради**, които по първоначално изграждане са построени за нежилищни цели, но след направени преустройства се използват за живеене по време на преброяването;
- **Общестия** (студентски, работнически или други);

- **Вили** - в регулирани или неурегулирани вилни зони;
- **Сгради**, които се обитават от колективни домакинства;
- **Летни кухни**, които са отделни самостоятелни постройки;
- **Къщи за гости или семейни хотели**, в които поне 60% от площта се използва за обичайно пребиваване на лица.

Кои сгради НЕ се преброяват?

- Нежилищни сгради, т.е. сгради, които не са предназначени за живеене;
- Сгради от смесен тип, в които по-малко от 60% от разгънатата застроена площ се използва за жилищни цели;
- Хотели, мотели и хостели независимо от собствеността им;
- Ведомствени вили, бунгала и туристически хижи;
- Нови незавършени жилищни сгради;
- Примитивни сгради - временни постройки, бараки или вили, които са построени от леки материали и не могат да се обитават при зимни условия;
- Пристроени летни кухни;
- Жилищни сгради, които се използват изцяло за нежилищни цели, независимо дали са преустроени, или не.

Преброятелят попълва раздел „Сгради“, като има предвид следното:

При сгради, в които има едно жилище, данните се получават от собственика, ползвателя или наемателя на жилището, а в случаите, когато това е невъзможно, тези сведения се вземат от съседите, общината или кметството. Когато в сградата има само едно жилище, преброятелят попълва само една преброятелна карта, в която се попълват данни в разделите „Сграда“ и „Жилище“.

При сгради с повече от едно жилище данните за сградата се получават от първото жилище или от домоуправителя, или от друго жилище, а в случаите, когато това е невъзможно, се вземат от общината или от кметството.

За нежилищни сгради, примитивни постройки или подвижни средства, в които към критичния момент на преброяването са намерени лица, обект на преброяване, на въпрос С1 се отбелязва отговор „9. Друго“, след което се преминава на раздел „Жилище“ от преброятелната карта, без да се попълват останалите въпроси от раздела, от С2 до С8.

ВЪПРОС С1. КАКЪВ Е ВИДЪТ НА СГРАДАТА?

1. Къща - нискоетажна (от един до три етажа) жилищна сграда (свободно стояща, „на калкан“ или „близнаци“, терасовидна, редова и др.), при която всяко от жилищата има собствен вход директно от прилежащия терен.

Тук се включват и сградите до три етажа с по едно жилище на етаж и общ вход от улица/двор.

Тук се включват и къщите за гости и семейните хотели, в които поне 60% от площта се използва за обичайно пребиваване на лица и отговарят на определението за къща.

2. Жилищен блок, кооперация - сграда с ниска (2 или 3 етажа), средна (4 и 5 етажа) или висока (6 и повече етажа) етажност и с един или повече входи с общо стълбище към отделните жилища в съответния вход.

Тук се отнасят и сградите на два или три етажа с две и повече жилища на етаж. Жилищни блокове, които имат повече от един вход, и тези, които са строени по секции (стъпаловидно), се приемат за една сграда.

Тук се включват и къщите за гости и семейните хотели, в които поне 60% от площта се използва за обичайно пребиваване на лица и отговарят на определението за „Жилищен блок, кооперация“.

3. Сграда от смесен тип (над 60% жилищна площ) - сгради, в които най-малко 60% от разгънатата застроена площ се използва за жилищни цели. Ако площта за нежилни цели (търговски, административни и др.) надхвърля 40% от площта, то сградата се смята за нежилна.

Тук **не се** включват жилищните сгради, чийто първи етаж е зает от магазини, офиси или други помещения за нежилни цели. Тези сгради се отнасят към отговор 1 ако отговарят на определението за къща, или към отговор 2, ако отговарят на определението за жилищен блок, кооперация.

4. Общежитие - жилищна сграда, предназначена за временно задоволяване на жилищните нужди на студенти, докторанти и специализанти или работници/служители.

5. Лятна кухня е сграда от допълващо застрояване. Този отговор се посочва, когато лятната кухня е отделна постройка, чиито помещения се ползват от домакинство, постоянно живеещо в жилищната сграда, към която принадлежи лятната кухня. В този случай за лятната кухня не се събира информация за жилище, а данните за нея се отнасят към основното жилище.

Ако лятната кухня се използва като основно жилище, в което обичайно живеят лица, то тя се записва в отговор „1. Къща“.

6. Вила - сгради, които се намират в регулирани или нерегулирани вилни зони, частни имоти (лозя, градини) и др. и които по първоначално изграждане са предназначени за задоволяване на специфични нужди на населението - отдиш, сезонно или временно жилище.

7. Сграда за колективно домакинство - интернати, пансиони, манастири, домове за отглеждане на деца, домове за стари хора, затвори и други подобни, в които живеят колективни домакинства.

8. Дом за временно настаняване на бездомни - сгради, в които временно се настаняват бездомни лица. За тези сгради не се събира друга информация.

9. Друго - отбелязва се за обекти като нежилни сгради, примитивни постройки като колиби, бараки и др. или подвижни средства като фургони, каравани, лодки и др., в които живеят постоянно или временно пребивават лица, обект на преброяване.

При отговор 8 и 9 на този въпрос не се отговаря на останалите въпроси в раздел „Сграда“, а се преминава към попълване на въпросите в раздел „Жилище“.

ВЪПРОС С2. НА КОЛКО ЕТАЖА Е СГРАДАТА?

В броя на етажите се включват всички жилищни и нежилищни етажи (магазини, складове, гаражи и др.), подът на които се намира най-много до 50 см под прилежащото (естествено или изкуствено създадено) ниво на терена.

Сутеренът се смята за етаж, ако подът му е най-много до 50 см под прилежащото ниво.

Партерът и мецанинът са етажи.

За етаж се смятат и помещенията в най-горния етаж на сградата (мансардите), чиято светла височина, т.е. височината на стаята, е най-малко 2 метра.

Когато последният етаж е изграден само върху част от площта на сградата, той се счита за етаж, ако заема повече от половината от площта.

При наклонен/терасовиден терен етажите се броят от страната на най-ниското ниво на прилежащия терен, т.е. включват се всички долни етажи независимо от това, че не са цели.

ВЪПРОС С3. КАКВА Е СГРАДАТА СПОРЕД ВИДА НА КОНСТРУКЦИЯТА И ИЗПОЛЗВАНИЯ ОСНОВЕН МАТЕРИАЛ?

Обикновено конструкцията и материалът, от който е изградена сградата, са един вид. Ако отделни части на сградата са от различен материал или с различна конструкция, при отговора на този въпрос се записват материалът и конструкцията на преобладаващата част от сградата.

1. Тухлена (с бетонна плоча) - за сгради, чиито стени са тухлени и имат бетонни плочи между етажите, но нямат стоманобетонни колони.

2. Тухлена (с гредоред без стоманобетон) - за сгради, чиито стени са изградени от тухли и подовата конструкция е гредоред (без стоманобетон).

3. Стоманобетонна (стоманобетонна конструкция с плоча и колони) - за масивно-моноклитните сгради (със стоманобетонни елементи, ЕПК, пакетоповдигани плочи, скелетно-рамови, скелетно-безгредови, специални и др.).

4. - 6. За сградите, чиято конструкция (или основният използван материал) е от **кирпич (сурови тухли), каменна или дървена (дъски, дървени плоскости)**, се загражда съответният отговор от 4 до 6.

7. Панелна (готови сглобяеми елементи) - за сгради, построени от панели (готови сглобяеми елементи).

8. Сглобяема от метални конструкции - носещата конструкция на сградата е метална.

9. Друга - посочва се за сгради, чиято конструкция или използваният основен материал са различни от изброените.

ВЪПРОС С4. ПРЕЗ КОЯ ГОДИНА Е ПОСТРОЕНА СГРАДАТА?

Посочва се годината, през която е завършен строежът на сградата. В случай че в сградата живеят постоянно лица и тя не е напълно завършена, се посочва годината, в която лицата са се нанесли да живеят.

Ако сградата е пристроена или надстроена, така че новата част е по-голяма от старата постройка, цялата сграда се счита за построена през годината на пристрояването или надстрояването.

Ако сградата е възстановена (напр. след пожар или друго бедствие), за година на построяване се счита годината, през която е приключило възстановяването.

Възстановяване има тогава, когато върху основите на старата сграда е построена нова. Счита се, че има възстановяване и тогава, когато само външните стени на старата сграда са запазени.

В случаите, когато на дадена сграда е извършен основен ремонт - подменени са мазилката, подът или дограмата, годината на извършване на ремонта не се приема за година на построяване на сградата.

ВЪПРОС С5. ИМА ЛИ В СГРАДАТА АСАНСЬОР?

Когато в сградата е оставено място за асансюр, но той не е монтиран, се счита, че сградата **няма** асансюр.

Ако сградата има няколко входа, отговорите с „Да“, ако поне в един от тях има асансюр.

ВЪПРОС С6. ИМА ЛИ В СГРАДАТА НЯКОИ ОТ ИЗБРОЕНИТЕ ОБЕКТИ, КОИТО СЕ ПОЛЗВАТ ЗА НЕЖИЛИЩНИ ЦЕЛИ?

Възможен е повече от един отговор.

1. Помещения за общо ползване от живеещите - общи помещения, които се използват от собствениците и обитателите на сградата за битови, културни, спортни и други спомагателни и обслужващи дейности (зали за събрания, детски занимални, помещения за детски колички и велосипеди, скривалища и убежища, помещения за битови отпадъци, за вторични суровини и за инвентар за почистване на сградата, перални, сушилни, помещения за мотопеди и мотоциклети и др.), разположени в първия надземен, полуподземен, подземен етаж или междуетажните пространства, както и портиерски помещения или портиерски жилища и общи отворени пространства (тераси, балкони и лоджии).

2. Помещения за творческа и научна дейност - самостоятелни ателиета, стаи, кабинети за индивидуална творческа и научна дейност, които се използват с нестопанска цел.

3. Помещения за осъществяване на стопанска или друга дейност - самостоятелни помещения или обекти за осъществяване на трудова и друга стопанска, обслужваща или обществена дейност (адвокатски кантори, ателиета, офиси, кабинети, магазини). Търговски и други обекти със стопанска цел, които имат вход откъм улицата, също се отнасят към този отговор.

4. Гаражи и общи паркинги, които са част от сградата или са пристроени към нея. Не се включват тези, които са в дворното място, но извън сградата.

5. Други - обекти, които не са включени в изброените по-горе.

6. Няма - посочва се, когато всички обекти в сградата се използват за жилищни цели.

ВЪПРОС С7. ОБИТАВАНА ЛИ Е СГРАДАТА?

Когато в сградата **живее постоянно** поне едно домакинство или лице, сградата се счита за обитавана.

Сградата се счита за необитавана, ако в нея няма **нито едно обитавано жилище**, т.е. в нея не живеят постоянно домакинства и лица, но е годна за живеене.

ВЪПРОС С8. КОЛКО ЖИЛИЩА ИМА В СГРАДАТА?

Броят на жилищата, записан на този въпрос, трябва да съвпада с последния пореден номер на жилището в сградата, посочен в колона 11 „№ на жилището в рамките на сградата“ в обр. ПНЖ-2.

Мазетата и таваните, които се използват за постоянно живеене от домакинства и лица, също се включват в броя на жилищата.

За сградите, за които няма попълнена част за жилище (например лятна кухня или втора къща в дворното място, която се използва от лицата, живеещи в основната къща), на въпрос С8 за броя на жилищата преброителят записва 0.

II.3. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „ЖИЛИЩЕ“

Жилището е обособено и самостоятелно от гледна точка на конструкцията място, което е пригодено за живеене, състои се от едно или няколко помещения (жилищни и спомагателни) и има един или повече самостоятелни изхода на общодостъпна част (стълбище, общ коридор, двор или направо на улицата).

Жилището трябва да е **обособено**, т.е. да е заградено със стени независимо от вида на материала, от който са изградени, и да има покрив, така че живеещите в него хора да могат да се изолират от друга група хора за сън, приготвяне на храна и изобщо за живеене.

Жилището трябва да е **самостоятелно**, т.е. да има пряк изход на стълбище, общ коридор, двор или направо на улицата, така че живеещите в него лица да могат да влизат в своето жилище и да излизат от него, без да минават през помещенията на други лица.

Кои жилища се преброяват?

- **Жилища в жилищна сграда**, независимо дали в тях живеят лица. В случаите, когато в жилищна сграда не живее никой, се попълват само разделите „Сграда“ и „Жилища“ от преброителната карта.

Като самостоятелни се броят и жилищата в тавани и мазета, когато те са единствено жилище на домакинството.

Като самостоятелни се броят и жилищата на мансарден етаж или сутерен, когато са единствено жилище на домакинствата. Ако на мансардния етаж и сутерена има помещения, които се използват за живеене от домакинство, което обитава жилище на редовните етажи на сградата, те не се считат за отделни жилища и за тях не се попълва отделна карта.

Смята се, че жилището е в сутерен, ако подът му е най-много до 50 см под прилежащото ниво.

Мансардата е жилище в най-горната част на сградата, в което височината на стаите е най-малко 2 метра.

- **Жилища в студентски/работнически общежития.**
- **Жилища в нежилищни сгради** (административни, стопански, училища, хотели, гари, болници и др.), в които към момента на преброяването живеят постоянно едно или няколко домакинства.
- **Колективни жилища.** В сгради, в които живеят колективни домакинства (пансиони, специализирани домове, манастири, затвори и др.), всички стаи, в които са настанени лицата, влизащи в състава на колективното домакинство, и всички спомагателни помещения, ползвани от тези лица, образуват едно жилище (вж. определението за колективно домакинство в раздел „Домакинства“).

Ако в такава сграда живеят и **обикновени домакинства** (най-често лица от обслужващия персонал), помещенията, които те ползват, представляват самостоятелно жилище и за него се попълва отделна карта за жилище.

- **Жилища в примитивни постройки** - само в случаите, когато в тях живеят постоянно лица. Такива са: бараки, сглобени от единични дъски, колиби и други подобни. Тук се включват и конюшни, плевни, мелници, гаражи, складове, и др., които не са предназначени или пригодени за обитаване, но въпреки това се използват за постоянно живеене от едно или повече домакинства към критичния момент на преброяването.
- **Жилища в подвижни средства** (циркови вагони, ремаркета, вагони, кораби, шлепове и други подобни), когато в тях живеят постоянно домакинства. Пътнически каюти или кабинки на кораби и купета на влакове, в които към критичния момент на преброяването пътуват лица, **не трябва** да се преброяват като жилища.

Обособени случаи и как да ги преброим?

- **Лятна кухня** - когато е отделна постройка, лятната кухня се преброява като:
 - **отделно жилище** - отбележете отговор „Ж1. Жилище в жилищна сграда“, когато лятната кухня се използва цялостно за постоянно обитаване от лица или домакинства;
 - **част от жилище**, ако домакинство, което живее в главната постройка/къща, използва лятната кухня сезонно или за приготвяне на храна или за други свои нужди. В този случай **лятната кухня не се преброява като отделно жилище** и данните за помещенията в нея и площта им се нанасят в преброявателната карта за жилището, към което принадлежи.
- **Жилища в сгради, за които има забрана да се живее, жилища в незавършени сгради или жилища в сгради в строеж**, се преброяват, ако в тях пребивават лица или домакинства към критичния момент.

- **Жилища, разположени на два или повече етажа** - ако едно жилище е разположено на два или повече етажа и в него живее едно домакинство, то двата етажа се преброяват като едно жилище с една преброятелна карта.
- **Две сгради в едно дворно място/Две жилищни сгради в едно дворно място** (например стара и нова къща) се приемат за:

- **едно жилище**, ако се ползват от едно домакинство. В този случай се попълват две отделни преброятелни карти за двете сгради, като данните за жилището се обобщават и попълват само в една карта, към една от двете сгради;

- **две жилища**, ако се ползват от различни домакинства. Попълват се две преброятелни карти, като във всяка от тях се описват сградите, жилищата и лицата, които живеят в тях;

- **две жилища**, ако едната сграда не се ползва. В този случай се попълват две преброятелни карти за двете сгради, като в едната жилището ще бъде отбелязано като необитавано.

Раздел „Жилище“ не се попълва за:

- Обекти в жилищни сгради, които изцяло се използват за **нежилищни цели**: кантори, канцеларии, офиси, ателиета, работилници, учредения;
- Помещения в **мансардния етаж и сутерена**, когато се ползват за живеене от домакинство, което обитава и помещения на редовен етаж на жилищната сграда, в която се намират. В този случай те не са отделни жилища. Площта и броят на тези помещения се добавят към площта и броя на стаите на жилището, което домакинството използва постоянно;
- Помещения на **тавани и подземни етажи (мазета)**, ако се ползват за живеене от домакинството, което обитава жилищни помещения на редовен етаж на сградата. Площта и броят на тези помещения се добавят към площта и броя на стаите на жилището, което домакинството използва постоянно;
- **Магазини, складове и други търговски обекти** или производствени помещения, разположени в партерните или първите етажи на жилищните сгради, които не се използват за жилищни цели.

ВЪПРОС Ж1. КАКЪВ Е ВИДЪТ НА ЖИЛИЩЕТО?

1. Жилище в жилищна сграда - жилище, което е предназначено за постоянно живеене за едно или повече лица, независимо дали към момента на преброяването е обитавано, или не.

2. Жилище в студентско/работническо общежитие. Всяка стая се приема за отделно жилище и се попълва отделна карта за жилище. Ако сервизните помещения (кухня, баня, тоалетна) са общи, площта им се включва в картата на първото жилище на етажа.

3. Жилище в нежилищна сграда - жилище, което се намира в административна, стопанска или друга сграда, като училище, болница, хотел и др. и в него към момента на преброяването живеят постоянно домакинства и лица. За тях се попълват всички въпроси от частта за жилище.

4. Колективно жилище - включва всички помещения, предназначени за обитаване от колективни домакинства (вж. определението за колективно домакинство в раздел

„Домакинства“). Обхваща всички стаи, в които са настанени лицата на колективното домакинство, и всички спомагателни помещения, които се ползват от тези лица.

Ако в сграда за колективно домакинство живеят едно или повече обикновени домакинства, които не влизат в състава на колективното, стаите, които обитават тези домакинства, се приемат за жилище в жилищна сграда и за тях преброятелят отбелязва отговор „1. Жилище в жилищна сграда“.

5. Прimitивно жилище - жилище, което се намира в барака (сглобена от единични дъски), колиба, сграда, за която има забрана да се живее, и други подобни.

6. Подвижно жилище - жилище, което може да се премества от едно място на друго, като: циркови вагони, ремаркета, жп вагони, а също и кораби, шлепове, лодки и други.

Примитивните и подвижните жилища обикновено не са предназначени за постоянно живеене, но по време на преброяването се използват от едно или повече лица като място на обичайно живеене.

За жилищата с отговори от 1 до 6 вкл. се попълват всички въпроси от раздел „Жилище“.

7. Място в дом за временно настаняване на бездомни - това са помещения, в които се настаняват бездомни лица. За тези жилища не се събира друга информация.

8. Без жилище (бездомни) - бездомните могат да се определят като лица, които поради липса на жилище или други причини са принудени да живеят под открито небе.

При отговори 7 или 8 на въпрос Ж1 не се отговаря на останалите въпроси от раздел „Жилище“ и се преминава на раздел „Домакинства“, въпрос Д6.

ВЪПРОС Ж2. КАК СЕ ИЗПОЛЗВА ЖИЛИЩЕТО?

1. Жилище за постоянно (обичайно) пребиваване - посочва се за жилище, в което към момента на преброяването живеят постоянно лица независимо от вида на сградата, в която се намира.

2. Жилище за сезонно или ваканционно пребиваване - посочва се за жилище, което се намира в жилищна сграда за временно обитаване (вила или друга къща, която се използва за почивка) и в което към момента на преброяването не живеят постоянно лица или има само временно присъстващи лица. Тук се включват и жилищата, които се отдават под наем за ваканционно или временно пребиваване.

ВНИМАНИЕ! В случаите, когато жилището е за сезонно или ваканционно пребиваване, на останалите въпроси в раздела се посочват отговори както за необитавано жилище.

Жилище във вила или друга къща, която се използва за почивка, в което към критичния момент на преброяването живеят постоянно лица, се преброява като „жилище за постоянно (обичайно) пребиваване“.

3. Жилище, обитавано от лица, които не са обект на преброяване - посочва се за жилище, в което живеят чуждестранни дипломати, търговски представители и др., които не са обект на преброяване.

4. Жилището е колективно - посочва се за жилище, обитавано от колективни домакинства.

5. Жилището е необитавано по друга причина - посочва се за жилище, в което към момента на преброяването не живее никой и за което не се отнася нито един от изброените отговори от 2 до 4.

ВЪПРОС ЖЗ. КАКВА СОБСТВЕНОСТ Е ЖИЛИЩЕТО?

При смесена форма на собственост се посочва преобладаващата (над 50%).

1. Държавно - посочва се за жилища, които са собственост на държавата (ведомства, министерства, държавни предприятия и организации, учреждения и др.).

2. Общинско - посочва се за жилища, които са собственост на общината.

3. Частно, на българско физическо лице - посочва се за жилищата, които са частна собственост на лица с българско гражданство, независимо дали собственикът живее в жилището, или не.

4. Частно, на българско юридическо лице - посочва се за жилищата, които са собственост на български фирми, фондации, строителни фирми и др. и в тях са настанени лица от тези фирми, дадени са под наем на други лица или се използват като оборотни.

5. Частно, на чуждестранно физическо лице - посочва се за жилищата, които са частна собственост на лица с чуждо гражданство, независимо дали собственикът живее в жилището, или не.

6. Частно, на чуждестранно юридическо лице - посочва се за жилищата, които са собственост на чуждестранни фирми, фондации и др. и в тях са настанени лица от тези фирми, дадени са под наем на други лица или се използват като оборотни.

7. Жилището е необитавано.

ВЪПРОС Ж4. СОБСТВЕНИЦИ, НАЕМАТЕЛИ ИЛИ ПОЛЗВАТЕЛИ ЖИВЕЯТ В ЖИЛИЩЕТО?

1. Собственици (поне едно лице е собственик) - посочва се, когато поне един от членовете на домакинството, което живее в жилището, притежава части или цялото жилище.

2. Наематели (поне едно лице е наемател и няма собственици) - посочва се за жилищата, в които най-малко един от членовете на домакинството заплаща наем за обитаването на жилището и в които нито един от обитателите не притежава части от жилището или цялото жилище.

3. Друг вид ползватели (нито едно лице не е собственик или наемател) - когато домакинството, което живее в жилището, го ползва, без да плаща наем, независимо чия собственост е то - на организация, на частно физическо или юридическо лице.

4. Жилището е колективно.

5. Жилището е необитавано.

ВЪПРОС Ж5. КОЛКО Е ОБЩАТА ЗАСТРОЕНА ПЛОЩ НА ЖИЛИЩЕТО? (Кв. м)

Застроената площ на жилището е площта, ограничена от ограждащите стени на жилището. Ограждащите стени могат да бъдат към съседни жилища или общи части на сградата, както и външни по отношение на сградата. Застроената площ на мезонет е сумата от общата площ на етажите му.

ВЪПРОС Ж6. КОЛКО СТАИ ИМА ЖИЛИЩЕТО?

Включват се всички стаи с площ 4 и повече кв. метри.

Не се включват кухня, сервизни помещения (бани, килери, перални помещения и др.) и стаи, които се използват за нежилищни цели (офис, ателие и др.).

Стаята е пространство в дадена жилищна единица, оградено със стени от пода до тавана или покрива, с размери, достатъчни за поместването на легло за възрастен човек (най-малко 4 кв. м), и най-малко 2 м височина на по-голямата част от стените до тавана.

Кухнята, независимо от площта, не се включва към броя на стаите. Когато жилището се състои само от една стая, която се ползва и като кухня, тя се брой за стая.

Вестибюлт е жилищно помещение, което е отделено от другите стаи с постоянна преграда, няма пряко осветление и служи за преминаване към другите помещения на жилището. Той се приема за спомагателно помещение и не се включва към броя на стаите.

Стаи, предоставени за нежилищни цели. Когато една или повече стаи от жилището не се ползват от домакинството за живеене, а са дадени на фирми, предприятия, учреждения, организации или частни лица за офиси, кантори, канцеларии или друго нежилищно ползване или се използват за хотелски или почивно-курортни цели, те не се включват в броя на стаите - не са обект на преброяване.

Лятна кухня или втора сграда в дворното място. Когато към жилището, за което се попълва раздел „Жилище“, има лятна кухня и/или друга сграда (стара къща) и помещенията и в двете сгради се ползват от едно домакинство, при отговор на въпрос „Ж6. Колко стаи има жилището?“ се записва общият брой на стаите от двете сгради.

Стаи в мазета и тавани. В броя на стаите се включват и стаите в мазето и тавана, когато се ползват от домакинството, което живее на редовен етаж в сградата, и отговарят на определението за стая (площ не по-малка от 4 кв. м) и се ползват като стаи.

Общите стаи в жилищните сгради, определени за поставяне на колички за деца и други предмети, както и общите перални и сушилни помещения, когато се ползват по предназначението си, не се преброяват и за тях не се включват данни в картата за жилище.

Стаи в колективни жилища. Когато се попълва карта за колективно жилище, при отговора на този въпрос се записва броят на всички стаи, които се ползват от лицата, влизащи в състава на колективното домакинство. Не се включват помещенията, които се използват за обучение, работа, хранене и друго нежилищно ползване.

ВЪПРОС Ж7. КОЛКО Е ОБЩАТА ЗАСТРОЕНА ПЛОЩ НА СТАИТЕ В ЖИЛИЩЕТО? (Кв. м)

Общата площ на стаите в жилището представлява сбор от площите на стаите с размер по-голям или равен на 4 кв. м (описани в предходния въпрос).

Преброятелят записва посочената от лицата площ в кв. метри.

ВЪПРОС Ж8. ИМА ЛИ КУХНЯ В ЖИЛИЩЕТО?

1. Да, отделна кухня - записва се площта на кухнята в цели квадратни метри. За всяко жилище се посочва само една кухня.

Кухнята е помещение в жилището с площ 4 и повече кв. м, което по първоначално изграждане или след преустрояване е пригодено и обзаведено с необходимите съоръжения за приготвяне на храна на домакинството, което живее в жилището. Когато една кухня се използва едновременно за спане и за дневна или трапезария, тя се брои за кухня, но само в случаите, когато жилището има и други стаи.

2. Да, отделен кухненски бокс - записва се площта на кухненския бокс в цели квадратни метри, когато е отделно помещение.

Кухненски бокс е помещение в жилището с площ по-малка от 4 кв. м, което по първоначално изграждане или след преустрояване е пригодено и обзаведено с необходимите съоръжения за приготвяне на храна на домакинството, което живее в жилището.

3. Кухненското оборудване е част от помещение в жилището - кухненското оборудване заема част от помещение (може да е отделено или не с барплот или друга преграда), което по първоначално предназначение не е изградено като кухня.

4. Няма нито едно от изброените - посочва се в случаите, когато в жилището няма кухня, кухненски бокс и кухненското оборудване не е в друго помещение на жилището.

5. Жилището е необитавано.

Специфични случаи

- Когато едно помещение, което по първоначално изграждане е предвидено за кухня, но след това е преустроено и се използва изключително за друга цел - спане, всекидневна или друго - то се брои за стая, ако отговаря на определението за стая.
- За жилищата, състоящи се само от една стая, която се използва едновременно и като кухня, се посочва отговор „4. Няма нито едно от изброените“.
- Когато трапезарията не е отделена от кухнята с постоянна преграда (стена), тя се приема като едно помещение с кухнята.
- Когато се попълва карта за колективно жилище при отговор „1. Да, отделна кухня“, се записва площта на кухнята (ако има такава), която обслужва колективното домакинство.

- Когато лятната кухня се ползва от домакинството, живеещо в жилището, към което принадлежи лятната кухня, площта се посочва на ред „Да, отделна кухня - площ“ само ако в основното жилище няма друга кухня.

ВЪПРОС Ж9. ЕЛЕКТРИФИЦИРАНО ЛИ Е ЖИЛИЩЕТО?

Отговор **Да** се посочва, когато в жилището е прокарана електрическа инсталация и по нея протича електрически ток. Ако по някаква причина електрическото захранване е временно прекъснато, се приема, че жилището е електрифицирано.

ВЪПРОС Ж10. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВОДОПРОВОД?

1. Да, вътре в жилището - посочва се, когато кранът за вода се намира в кухнята, банята, тоалетната или някое друго помещение на жилището, независимо дали водопроводната инсталация е свързана с обществената мрежа, или със собствен източник (помпа с електромотор или друго подобно съоръжение).

2. Да, в сградата, но извън жилището - посочва се, когато в жилището няма изградена водопроводна инсталация (кранът за водата се намира в сградата, но извън жилището). Това се отнася и за жилищата в сградите, в които кранът на чешмата се намира на стълбището, в мазето или в другите помещения на сградата.

3. Да, извън сградата - посочва се в случаите, когато в жилището или сградата няма водопроводна инсталация, но има такава в дворното място.

4. Няма - посочва се, когато снабдяването с вода става от други източници като кладенец, езеро, река, независимо дали са в очертанията на дворното място.

ВЪПРОС Ж11. КАКЪВ ИЗТОЧНИК НА ВОДА ПОЛЗВА ЖИЛИЩЕТО?

1. Обществено водоснабдяване - посочва се, когато водата се осигурява чрез обществена водопроводна мрежа (напр. ВиК).

2. Собствен водоизточник - посочва се, когато водата се осигурява от извор, кладенец или сондаж.

3. Обществено водоснабдяване и собствен водоизточник - посочва се, когато се използват и двата източника на вода - например за питейно-битови нужди от обществения водопровод, а за поливане или други цели - от собствения водоизточник.

4. Няма източник на вода - посочва се, когато няма обществено водоснабдяване, нито собствен водоизточник.

ВЪПРОС Ж12. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО КАНАЛИЗАЦИЯ?

1. Да, свързана с обществената канализация - посочва се, когато към жилището е изградена канализационна инсталация, която свързва кухнята, тоалетната, банята или друго помещение с обществената канализационна мрежа. Обикновено за услугата се плаща такса „канал/пречистване“.

2. Да, свързана с изгребна яма - посочва се, когато инсталацията е свързана с бетоново съоръжение, от което отпадъчните води периодично се изгребват и извозват с цистерна.

3. Да, свързана със септична яма или друго локално пречиствателно съоръжение - посочва се, когато е изградено самостоятелно съоръжение (с 2 или 3 камери) за механично утаяване или биологично пречистване на битови отпадъчни води, с което е свързано жилището или група жилища, от което пречистените води се отвеждат и заустват в река или дере.

4. Да, свързана с попивна (помийна) яма - посочва се, когато инсталацията е свързана със съоръжение, което пропуска отпадъчните води в почвата (само изкопана или изградена с камъни или друга зидария без спойка).

5. Няма - посочва се, когато жилището не е свързано с нито едно от изброените.

ВЪПРОС Ж13. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО БАНЯ И ТООАЛЕТНА?

Възможен е само един отговор за баня и един отговор за тоалетна.

БАНЯ

1. Да, вътре в жилището - посочва се, когато в жилището има помещение, което е определено за баня и е обзаведено със съоръжения за къпане - душ или вана.

2. Да, в сградата, но извън жилището - посочва се, когато в сградата има съоръжение за къпане, което обслужва едно или няколко жилища и е обзаведено със съоръжения за къпане - душ или вана.

3. Да, извън сградата - посочва се, когато има изградено съоръжение за къпане, което може да обслужва едно или няколко жилища, но то се намира извън сградата.

4. Няма - посочва се, когато жилището изобщо няма достъп до съоръжение за къпане.

5. Жилището е необитавано.

ТООАЛЕТНА

1. Да, вътре в жилището - посочва се, когато в жилището има тоалетна, в която е изградена инсталация за промиване, свързана с водоснабдителната и канализационната мрежа.

2. Да, в сградата, но извън жилището - посочва се, когато в жилището няма тоалетна, но в сградата има тоалетна, която обслужва едно или няколко жилища, с изградена инсталация за промиване, свързана с водоснабдителната и канализационната мрежа.

3. Да, извън сградата - посочва се в случаите, когато има тоалетна, която обслужва едно или няколко жилища, с изградена или без инсталация за промиване, но тя се намира извън сградата.

4. Няма - посочва се, когато жилището изобщо няма достъп до тоалетна.

5. Жилището е необитавано.

ВЪПРОС Ж14. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВЪТРЕШНА ИЗОЛАЦИЯ?

Вътрешна изолация са плоскости или друг вид материали с топлоизолационни качества, поставени от вътрешната страна на външните стени на жилищната сграда, които допринасят за повишаване на вътрешната температура на жилището и за намаляване на разходите за отопление или охлаждане.

1. Да, изцяло - посочва се, когато жилището е с изцяло изградена вътрешна изолация, ако на всички външни стени са поставени изолационни плоскости, вкл. на таваните за едноетажни къщи или жилища на последен етаж в жилищна сграда.

Отговорът се посочва и когато вътрешните стени между стаите и съседните жилища не са изолирани.

2. Да, частично - посочва се, когато жилището е с частично изградена вътрешна изолация и само на част от външните стени са поставени топлоизолационни плоскости или материали - например само на стените на една от всички стаи.

3. Няма.

4. Жилището е необитавано.

ВЪПРОС Ж15. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВЪНШНА ИЗОЛАЦИЯ?

Външна изолация са плоскости или друг вид материали с изолационни качества, поставени върху външните стени, които допринасят за повишаване на вътрешната температура на жилището и за намаляване на разходите за отопление или охлаждане.

1. Да, изцяло - жилището е с изцяло изградена външна изолация, ако на всички външни стени са поставени изолационни плоскости или материали.

2. Да, частично - жилището е с частично изградена външна изолация, ако само на част от външните стени са поставени изолационни плоскости или материали.

3. Няма.

ВЪПРОС Ж16. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ЕНЕРГОСПЕСТЯВАЩА ДОГРАМА?

Енергоспестяваща е всяка разновидност на дограма (PVC, алуминий и дърво), която има по-висок коефициент на топлоизолация и допринася за намаляване на разходите за отопление или охлаждане.

1. Да, изцяло се отбелязва, когато всички външни прозорци и врати на балкони и тераси са от категорията на енергоспестяващите.

2. Да, частично се отбелязва в случаите, когато само част от външните прозорци и врати на балкони и тераси са от категорията на енергоспестяващите.

3. Няма.

ВЪПРОС Ж17. СВЪРЗАНО ЛИ Е ЖИЛИЩЕТО КЪМ ИНСТАЛАЦИЯ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ?

„Енергия от възобновяеми източници“ означава енергия от възобновяеми неизкопаеми източници, а именно вятърна, слънчева, аеротермална, геотермална, хидротермална и океанска енергия, водноелектрическа енергия, биомаса, сметищен газ, газ от пречиствателни инсталации за отпадни води и биогазове.

Соларните панели (колектори) са съоръжение, чрез което слънчевата енергия се използва за затопляне на вода или за производство на електроенергия.

- 1. Да, соларни панели за електроенергия** - посочва се, когато жилището е свързано към инсталация за производство на електроенергия чрез използване на слънчева енергия.
- 2. Да, соларни панели за топла вода** - посочва се, когато жилището е свързано към инсталация за затопляне на вода чрез използване на слънчева енергия.
- 3. Да, вятърна централа** - посочва се, когато жилището е свързано към инсталация за добиване на електроенергия чрез използване на вятърни генератори.
Вятърните генератори използват енергията на въздушните маси.
- 4. Да, хибридна централа** - посочва се, когато жилището е свързано към инсталация за добиване на електроенергия чрез използване на слънчев и вятърен генератор.
- 5. Да, друга** - посочва се, когато жилището е свързано към инсталация за добиване на електроенергия от друг вид възобновяем източник.
- 6. Не, не е свързано.**
- 7. Жилището е необитавано.**

При отговор 6 или 7 се преминава на въпрос Ж19.

ВЪПРОС Ж18. СВЪРЗАНА ЛИ Е ИНСТАЛАЦИЯТА ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ КЪМ ЕНЕРГО-РАЗПРЕДЕЛИТЕЛНАТА МРЕЖА?

- 1. Да** - инсталацията за добиване на енергия от възобновяеми източници е свързана към енергоразпределителната мрежа.
- 2. Не** - инсталацията за добиване на енергия от възобновяеми източници не е свързана към енергоразпределителната мрежа.

ВЪПРОС Ж19. ИМА ЛИ ЖИЛИЩЕТО ВОДНО-ОТОПЛИТЕЛНА ИНСТАЛАЦИЯ (ТРЪБИ И РАДИАТОРИ)?

Жилището има водно-отоплителна инсталация за централно или локално (собствено) отопление, когато има водно-отоплителна инсталация (тръби и/или радиатори), свързана със собствен или централен източник, независимо дали инсталацията се използва за отопление, или не към критичния момент на преброяването.

1. Да, захранвана от централен източник - когато водно-отоплителната инсталация е свързана с централна топлофикационна мрежа (ТЕЦ) или централна газопреносна мрежа или друг източник, обслужващ повече от една сграда.

2. Да, захранвана от локален източник - когато парното или отоплението на вода се захранва от локален (собствен) източник, намиращ се в мазето, на етажа или вътре в жилището.

3. Няма - няма изградена водно-отоплителна инсталация за отопление на жилището. Посочва се и в случаите, когато в сградата има изградена инсталация, но тя не е свързана с централно/локално подаване на топлинна енергия.

4. Жилището е необитавано.

ВЪПРОС Ж20. КАКВА ЕНЕРГИЯ ИЗПОЛЗВАТЕ ЗА ГОТВЕНЕ, ОТОПЛЕНИЕ И ЗАТОПЛЯНЕ НА ВОДА?

Посочва се какъв вид енергия се използва в жилището отделно за готвене, отопление и затопляне на вода. Възможен е повече от един отговор (комбинация от видове енергия за готвене или отопление, или затопляне на вода).

1. Топлинна енергия от централен източник (парно) - този вид енергия се посочва, когато жилището е свързано с централната топлофикационна мрежа. Този вид енергия не може да се посочи за готвене.

2. Природен газ от централен източник - този вид енергия се посочва, когато жилището е свързано с централна газопроводна мрежа.

3. Електричество - посочва се, когато се използва електричество от централната електропреносна мрежа за готвене, отопление или осветление (електрически котлети, отоплителни печки, радиатори, климатик, подово или друго отопление, електрически бойлери, котлони, фурни или други уреди, консумиращи електрическа енергия).

На въпроси от 4 до 11 се посочва съответният източник, който домакинството използва за готвене, отопление или затопляне на вода.

12. Слънчева енергия - посочва се, когато домакинството използва слънчева енергия чрез инсталирана система за собствено ползване.

13. Енергия от възобновяеми източници (с изключение на слънчева енергия) - посочва се, когато домакинството използва други възобновяеми източници (без слънчева енергия) - геотермална, хидротермална и др. чрез инсталирана система за собствено ползване.

14. Друга - посочва се, когато използваната енергия е от източници, различни от посочените в изброените отговори.

15. Не използвам - посочва се, когато в жилището не се използва никоя от изброените по-горе източници за отопление, готвене или затопляне на вода.

16. Жилището е необитавано.

ВЪПРОС Ж21. КОЛКО СТАИ ОТ ЖИЛИЩЕТО СЕ ОТОПЛЯВАТ?

1. Брой стаи, вкл. кухнята или кухненския бокс - посочва се броят на стаите, вкл. кухнята, които се отопляват/са били отоплявани през текущия/последния отоплителен сезон.

2. Нито една - посочва се, когато жилището изобщо не се отоплява/не е било отоплявано през текущия/последния отоплителен сезон.

3. Жилището е необитавано.

ВЪПРОС Ж22. МАТЕРИАЛНА ОСИГУРЕНОСТ НА ДОМАКИНСТВАТА

Възможен е повече от един отговор.

Посочва се наличието на предмети и устройства с дълготрайна употреба, които домакинствата използват в ежедневието си. Преброятелят не се интересува от броя на предметите. Ако в жилището живее повече от едно домакинство, се отбелязва всеки верен отговор независимо кое домакинство използва съответния предмет, движимо или недвижимо имущество.

Устройства, уреди за автоматизиране на дома (умни устройства, роботи) - отбелязва се, когато домакинството използва устройства, които могат да се управляват от разстояние посредством мобилно устройство.

Отговор **Автомобил (лека кола, джип, миниван, микробус)** се посочва и когато поне един от членовете на домакинството използва служебен автомобил за лични цели.

Отговор **Гараж, гаражна клетка или паркомясто** се отбелязва, ако домакинството ползва за личните си превозни средства гараж, гаражна клетка или паркомясто, независимо дали е собствен, или е нает и независимо дали се намира в рамките на сградата, дворното място, или другаде в населеното място.

Отговор **Вила, къща или апартамент за сезонно ползване** се отбелязва, ако поне един от членовете на домакинството е собственик на вила, къща или апартамент за сезонно ползване и това жилище е различно от основното, в което домакинството пребивава.

Отговор **Нито едно от изброените не е налично** се отбелязва, ако домакинството няма на разположение и не използва нито един от изброените в отговори от 1 до 13 предмети и устройства с дълготрайна употреба.

ВЪПРОС Ж23. УСЛУГИ, ИЗПОЛЗВАНИ ОТ ДОМАКИНСТВАТА

Възможен е повече от един отговор.

Посочва се наличието на услуги, които домакинствата използват в ежедневието си. Ако в жилището живее повече от едно домакинство, се посочва всеки верен отговор, независимо дали едното домакинство ползва услугата, а другото не.

1. Фиксиран достъп до интернет - посочва се, ако домакинството има достъп до фиксирана широколентова връзка (ADSL, SDSL, VDSL, оптична технология (FTTH), кабелна технология, LAN, високоскоростни наети линии, фиксирани безжични връзки

(сателитна връзка, Wi-Fi, WiMax) и други, предоставяни от телекомуникационен оператор или друг доставчик на интернет.

2. Мобилен достъп до интернет - посочва се, ако поне един от членовете на домакинството има достъп до интернет чрез използването на преносими устройства (преносими компютри, таблети или други преносими устройства като смартфони) чрез мобилните телефонни мрежи от високо поколение (т.нар. 3G и 4G, LTE), предоставяни от телекомуникационните оператори в страната.

3. Фиксирана телефонна услуга (стационарен телефон) - посочва се, ако домакинството използва услуга за фиксиран телефонен номер, предоставяна от телекомуникационните оператори в страната.

4. Мобилна телефонна услуга (мобилен телефон) - посочва се, ако поне един от членовете на домакинството използва мобилна телефонна услуга за разговори, предоставяна от телекомуникационните оператори в страната.

5. Ефирна телевизия - посочва се, ако домакинството има достъп до аналогова или цифрова ефирна телевизия, налична без използването на услуга за кабелна телевизия или чрез сигнал от инсталирана сателитна чиния извън жилището/сградата.

6. Сателитна телевизия - посочва се, ако домакинството има достъп до телевизия (телевизионни програми) чрез използване на сигнал от инсталирана сателитна чиния извън жилището/сградата.

7. Кабелна телевизия - посочва се, ако домакинството използва услуга за телевизия, предоставяна от доставчик на кабелна телевизия, изискваща прокарване на кабел за връзка към телевизионен приемник в жилището.

8. Ай Пи телевизия (IPTV) - посочва се, ако домакинството използва услуга за интерактивна телевизия, при която може да се спира на пауза, да се връща назад, или да се превъртат програмите, предоставяна от доставчик на Ай Пи (IP) телевизия, изискваща прокарване на кабел за връзка към телевизионен приемник в жилището.

9. Ефирно радио (аналогово) - посочва се, ако домакинството има достъп до аналогово излъчвани радиопрограми, без използването на интернет или цифрова технология.

10. Ефирно радио (цифрово) - посочва се, ако домакинството има достъп до цифрово излъчвани радиопрограми посредством технологията DAB/DAB+ (Digital Audio Broadcasting).

11. Интернет радио (IP) - посочва се, ако домакинството има достъп до цифрови радио-услуги през интернет (интернет протокол). Включват се както самостоятелни устройства, свързани с интернет, така и програми/приложения, използвани чрез компютър или мобилно устройство.

12. Нито едно от изброените не е налично - посочва се, когато нито един член от домакинството не използва в ежедневието си нито една от изброените услуги.

13. Жилището е колективно.

14. Жилището е необитавано.

ВЪПРОС Ж24. ОСИГУРЕНА ЛИ Е ДОСТЪПНА СРЕДА ЗА ЛИЦА С НАМАЛЕНА ПОДВИЖНОСТ, ВКЛ. ЗА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ?

Възможен е повече от един отговор.

Достъпна среда - до и в сградите е среда, която всеки човек с намалена подвижност, със или без увреждания, може да ползва свободно и самостоятелно.

Хора с намалена подвижност са лица, които имат постоянни или временни затруднения в придвижването, включително хора с увреждания.

1. Вход в сградата на нивото на прилежащия терен - отбелязва се, когато входът на сградата е на ниво, което позволява да се влезе в нея без помощ от друг човек или друго помощно съоръжение.

2. Адаптирани стълби със специално пригоден парапет (до входа на сградата) - имат се предвид външни за сградата стълби.

3. Рампа за хора с увреждания (до входа на сградата) - отбелязва се, когато рампата е до външния вход на сградата.

4. Подемна платформа (до входа на сградата) - отбелязва се, когато подемната платформа е само до външния вход на сградата.

5. Подемна платформа (до входа на жилището) - отбелязва се в случай, че подемната платформа е изградена до входа на жилището (вкл. **тераса** или балкон).

6. Асансьор, достъпен за хора с увреждания (в сградата/входа) - отбелязва се, когато минималните размери на асансьорната кабина могат да осигурят достъпност с инвалидна количка.

7. Достъпен маршрут от входа на сградата до входа на жилището - пътят на придвижване, който лица с намалена подвижност, в т.ч. хора с увреждания, могат да ползват възможно най-свободно и самостоятелно от входа на сградата до входа на жилището си независимо дали използват, или не асансьор или други съоръжения.

8. Достъпен маршрут от жилището до други обекти в сградата/входа - пътят на придвижване вътре в сградата, който лица с намалена подвижност, в т.ч. хора с увреждания, могат да ползват възможно най-свободно и самостоятелно от входа на жилището си до други обекти в сградата (апартаменти, магазини, офиси и др., независимо дали използват, или не асансьор или други съоръжения).

9. Нито едно от изброените не е налично - отбелязва се, когато нито един от посочените елементи за преодоляване на различни нива или достъпен маршрут за лица с намалена подвижност, в т.ч. хора с увреждания, не са осигурени.

II.4. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „ДОМАКИНСТВА“

ВЪПРОС Д1. КОЛКО ЛИЦА ОБИЧАЙНО ЖИВЕЯТ В ПРЕБРОЯВАНОТО ЖИЛИЩЕ?

Лицата се преброяват на принципа на тяхното обичайно местоживеене независимо от гражданството или статута им на пребиваване в страната.

Под „обичайно местоживеене“ трябва да се разбира мястото, в което едно лице обикновено прекарва дневния период на почивка (нощуване) независимо от временно отсъствие поради ваканция, летуване, посещения при приятели и роднини, работа, медицинско лечение, религиозно поклонение и други.

Следните лица трябва да се считат за обичайно пребиваващи в жилището:

- тези, които са живели в жилището в продължение най-малко на дванадесет месеца преди критичния момент; или
- тези, които са дошли да живеят в жилището през последните дванадесет месеца преди критичния момент с намерението да пребивават там най-малко една година.

Преди да пристъпи към преброяване на лицата и домакинствата в жилището, преброятелят трябва да уточни броя на лицата, които обичайно живеят в жилището.

Като обичайно живеещи в жилището се преброяват:

- Лицата, които обичайно живеят в жилището и са се намирали в него към 7 септември 2021 г., независимо от гражданството или статута им;
- Лицата, които обичайно живеят в жилището, но към 7 септември не са били там, а са се намирали на територията на друго населено място в страната или извън нея поради ваканция, посещение при приятели и роднини, почивка, работа, медицинско лечение, религиозно поклонение и други;
- Децата и бебетата, родени преди или на 6 септември 2021 г., **но не и** родените след тази дата;
- Децата, които към 7 септември не се намират в семейното жилище, а са при баби, роднини или други, но обичайно живеят в жилището;
- Учениците в основното и средното образование, които **учат в друго населено място**, различно от семейния им дом;
- Студентите, които пътуват ежедневно до друго населено място, за да учат, **но не и** тези, които учат в друго населено място и обичайно пребивават там (на общежитие, квартира или други);
- Лицата, които към 7 септември отсъстват от семейния дом поради естеството на своята работа (военни, моряци, шофьори, пилоти и други);
- Лицата, които ежедневно пътуват до друго населено място, за да работят;
- Лицата, които работят в друго населено място в страната или извън нея, но се завръщат за почивните дни в семейното жилище;
- Лицата, починали на и след 7 септември 2021 година.

Не се преброяват като обичайно живеещи в жилището следните лица:

- Лицата, които пребивават в друго населено място на страната или извън нея за период по-дълъг от дванадесет месеца (те ще бъдат преброени в населеното място или в страната, в която пребивават);
- Лицата, които в годината преди 7 септември 2021 г. са заминали в друго населено място в страната или извън нея и имат намерение да отсъстват за повече от 12 месеца (те ще бъдат преброени в населеното място или в страната, в която пребивават);
- Българските граждани, които работят в задгранични представителства на Република България със и без дипломатически ранг (посланици, пълномощни министри, легационни секретари, аташета, генерални консули, легационни съветници, военни аташета, търговски представители, административно-технически персонал, работещите в търговските представителства, в културните центрове, журналисти и други официално изпратени лица в задграничните представителства и членовете на семействата им, които ги придружават). Те ще бъдат преброени от Министерството на външните работи;
- Чуждестранните лица с дипломатически ранг, които работят в чуждестранните представителства в Република България, а така също и членовете на техните семейства (домакинства);
- Лицата в съставите на чуждестранните речни и морски кораби, намиращи се в пристанищата или в териториалните води на страната ни, и пътниците на борда на тези кораби, както и екипажите на чужди самолети и пътниците, намиращи се в тях или в района на летищата.

Особени случаи

Деца на разделени родители се преброяват в домакинството на този от родителите, при който прекарват по-дълго време. Ако споделеното време между двамата родители е еднакво, то детето трябва да се преброи там, където се намира по време на критичния момент на преброяването.

Лицата, които са пребивавали в различни населени места през последните дванадесет месеца, се преброяват там, където са прекарвали по-голямата част от времето.

ВЪПРОС Д2. В КОЛКО ДОМАКИНСТВА СЕ РАЗПРЕДЕЛЯТ ПОСОЧЕНИТЕ В Д1 ЛИЦА?

След като уточни броя на обичайно живеещите в жилището лица, преброителят трябва да установи в колко домакинства са разпределени тези лица, като има предвид следните определения:

Обикновено домакинство е едно лице, което живее в самостоятелно жилище, стая или част от стая и е на самостоятелен бюджет, както и две или повече лица, които живеят в едно жилище или част от жилище и имат общ бюджет, независимо дали имат, или нямат родствени връзки.

Лицата имат **общ бюджет**, когато споделят разходи за храна и средства от първа необходимост, разходи за издръжка на деца или други лица без доходи. Не е

задължително да се изразходват общо всички средства на всички членове на домакинството, за да се приеме, че лицата са на общ бюджет.

Лицата, които нямат общ бюджет и не се хранят заедно, **не образуват едно домакинство**, независимо че живеят заедно и дори обитават една стая.

Лицата, които живеят постоянно в студентски или работнически общежития, също образуват обикновено домакинство (едночленно или многочленно).

Колективно (институционално) домакинство са група лица, които споделят общи помещения, имат общ бюджет и са подчинени на общ режим. Като членове на колективни домакинства се преброяват лицата, живеещи в пансиони, интернати, домове за медико-социални грижи за деца, социални домове (защитени жилища) за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителски грижи, домове за стари хора, психиатрични болници, манастири, затвори, социално-педагогически интернати, възпитателни училища интернати, домове за временно настаняване на бездомни и други. Към колективните домакинства се отнасят и ученическите пансиони.

Въпроси от Д1 до Д6 включително не се попълват за колективните домакинства.

За колективните домакинства се попълва „Списък на лицата в колективното домакинство“, като се записват трите имена, ЕГН/ЛНЧ/ЛН и съответният код в означеното квадратче, след което се попълват последователно данните на всяко лице в карта „Население“.

Изключение правят обикновените домакинства в домовете за колективни домакинства (най-често това са лица от обслужващия персонал). **Те не влизат в състава на колективното домакинство**, а се преброяват като обикновено домакинство.

Обособени случаи

Лицата, живеещи в една стая на работнически или студентски общежития, ако са едно домакинство - **се преброяват** с една карта, ако са отделни домакинства - за всяко домакинство се попълва отделна карта.

ВЪПРОС Д3. АКО НА ВЪПРОС Д2 СА ПОСОЧЕНИ ПОВЕЧЕ ОТ 1 ДОМАКИНСТВО, ЗАПИШЕТЕ БРОЯ НА ЛИЦАТА ВЪВ ВСЯКО ОТ ТЯХ

В квадратчетата под номера на всяко домакинство се записва броят на лицата в него. Проверява се дали сборът на лицата във всички домакинства е равен на броя на всички лица в жилището, записани във въпрос Д1.

ВЪПРОС Д4. ОТБЕЛЕЖЕТЕ В КВАДРАТЧЕТАТА ПО-ДОЛУ ВЕРНИЯ ОТГОВОР ЗА СЪОТВЕТНОТО ДОМАКИНСТВО

Отговаря се за всяко от домакинствата.

Домакинствата се подреждат в същия ред, както са подредени във въпрос Д3.

За всяко домакинство се попълва в съответното на номера му квадратче САМО един код от изброените (1, 2 или 3):

1. Поне един от членовете на домакинството е собственик на цялото жилище или на част от него.

2. Поне един от членовете на домакинството е наемател на цялото жилище или на част от него (и никой от другите членове не е собственик) - този отговор се попълва само ако нито един член на домакинството не е собственик на цялото жилище или на част от него и поне един е наемател на цялото жилище или на част от него.

3. Членовете на домакинството обитават жилището под друга форма на собственост (ползватели без наем) - този отговор се попълва само ако нито един член на домакинството не е собственик на цялото жилище или на част от него или не е наемател.

ВЪПРОС Д5. ОСВЕН ПОСОЧЕНИТЕ В Д1 ПРЕБИВАВАТ ЛИ И ДРУГИ ЛИЦА В ЖИЛИЩЕТО КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА?

Ако има лица, които обичайно живеят в друго населено място в страната или извън нея, но към 7 септември 2021 г. са се намирали в преброяваното жилище за период по-малък от една година (на гости или по други причини), се отбелязва „Да“ и в квадратчетата срещу отговора се посочва броят на лицата.

Временно присъстващи лица могат да бъдат роднини, приятели или други близки на домакинствата, които временно (за период по-малък от 12 месеца) пребивават в жилището. За тях се събира ограничен набор от информация, която трябва да бъде попълнена в раздел „Временно присъстващи лица“ в края на преброявателната карта.

ВЪПРОС Д6. ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЛИЦАТА В ДОМАКИНСТВО №

След като разпредели лицата в домакинства, преброявателят трябва да опише за всяко домакинство поотделно отношенията между лицата в домакинството, като започне с главата на домакинството и последователно запише всички членове на домакинството и отношенията между тях.

„Глава на домакинство“ е лицето, което членовете на домакинството определят за такова или което осигурява основните средства за съществуване. Препоръчително е главата на домакинството да бъде пълнолетно лице на 18 и повече навършени години.

В квадратчето на въпрос Д6 се записва номерът на съответното домакинство, отговарящ на номера му във въпрос Д3.

Ако в жилището има повече от едно домакинство, за всяко следващо след първото се попълва отделна преброявателна карта, в която се попълват въпроси А13 и А14 на раздел „Адрес“, но не се попълват разделите „Сграда“ и „Жилище“ и въпросите от Д1 до Д5 на раздел „Домакинства“.

За всяко лице се попълват трите имена и идентификатор (ЕГН, ЛНЧ, ЛН). Отговор „4. Няма“ се попълва, когато лицето няма личен идентификатор съгласно българското законодателство.

Обърнете внимание на дадения в картата ПРИМЕР за попълване.

Лице 1 е винаги глава на домакинството. За лице 1 се записват само трите имена, ЕГН/ЛНЧ/ЛН и съответният код в означеното квадратче.

Останалите лица в домакинството се посочват последователно след главата. Не е необходимо да се следва някакъв определен ред.

За всяко лице се записват трите имена, ЕГН/ЛНЧ/ЛН и съответният код в означеното квадратче, както и отношението му към всяко от предходните лица.

При определяне на отношенията между лицата всяко лице трябва да съответства на номера, под който вече е записано с имената си.

При определяне на отношенията между лицата се използват следните връзки между лицата:

1. Съпруг/съпруга - отбелязва се за съпруга/съпругата, с когото съответното лице е в юридически брак;
2. Партньор/партньорка - отбелязва се за партньора/партньорката, с когото съответното лице е във фактическо съжителство без брак;
3. Син/дъщеря, включително и доведените, заварените и осиновените деца;
4. Родител;
5. Брат/сестра;
6. Внук/правнук;
7. Баба/дядо (прабаба/прадядо);
8. Друго родствено лице - отбелязва се за всички лица, които са в родствени връзки, различни от изброените по-горе, с предходните лица - например зет, снаха, леля, чичо, вуйчо, вуйна, стринка, братовчед или други родственици;
9. Друго неродствено лице - отбелязва се за всички лица, които не са в родствени отношения с предходните лица - например деца, отглеждани в приемно семейство, домашни помощници, бавачки и др., които са част от домакинството.

Ако лицата в домакинството са повече от девет, отношенията на десетото и всяко следващо лице спрямо предходните лица се описват в допълнителното приложение „Допълнителна карта - многочленни домакинства“.

На този въпрос се попълва информация и за бездомните лица.

II.5. УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „НАСЕЛЕНИЕ“

Данните за лицата се попълват в последователността, в която са описани във въпрос Д6.

С една карта се преброяват най-много 5 лица. Когато броят на лицата, живеещи в едно домакинство, надвишава 5, записването на 6-ия и всеки следващ член продължава в нова преброителна карта с продължаваща последователна номерация за всяко лице, като номерът на лицето се коригира в горния десен ъгъл на преброителната карта. При попълването на втора, трета и следваща карта **ЗАДЪЛЖИТЕЛНО се попълват** въпроси A13 и A14 на раздел „Адрес“, но **не се попълват** разделите „Сграда“, „Жилище“ и „Домакинства“.

ВЪПРОС Н1. ПОЛ

Записва се полът на лицето.

Полът е комбинация от биологични и физиологични характеристики, които определят човека като мъж или жена. Лицето само определя пола си.

ВЪПРОС Н2. ДАТА НА РАЖДАНЕ

За всички лица преброителят попълва в указаните квадратчета с арабски цифри пълната дата на раждане (ден, месец, година).

ВЪПРОС Н3. ДЪРЖАВА НА РАЖДАНЕ

Преброителят записва с букви в указаното поле държавата на раждане.

Информация за мястото на раждане се събира въз основа на обичайното местопребиваване на майката към момента на раждането или ако то не е известно - на мястото, на което се е състояло раждането. Информация за държавата на раждане се събира въз основа на междудържавните граници към 1 януари 2021 година.

Пример: ако лицето е родено през 1971 г. в Югославия на територия, която към 1 януари 2021 г. се намира в границите на държавата Черна гора, в преброителната карта се записва Черна гора като държава на раждане.

ВЪПРОС Н4. ГРАЖДАНСТВО

Гражданството се определя като специфична правна връзка между дадено лице и неговата държава, придобито по рождение или чрез натурализация, независимо дали това е станало посредством декларация, по избор, брак или друг начин, в съответствие с националното законодателство.

1. България - посочва се за лицата с българско гражданство. Тук не се включват българските граждани, които имат второ гражданство;

2. България и друга държава - посочва се за българските граждани, които имат и гражданство на друга държава. С думи се записва гражданството, различно от българско;

3. Държава от ЕС - посочва се за лицата с гражданство на държава - членка на Европейския съюз. С думи се записва съответната държава;

4. Друга държава - посочва се за лицата с гражданство на държави извън Европейския съюз и се записва с думи, посочената от лицето държава;

5. Без гражданство - лице без гражданство е чужденец, който не се разглежда като гражданин от нито една държава в съответствие с нейното законодателство.

За лицата с две или повече гражданства, различни от българско, се записва само едно от двете, като с приоритет е гражданство на държава - членка на ЕС („3. Държава от ЕС“). Ако няма гражданство на държава - членка на ЕС, лицето само определя кое гражданство да посочи („4. Друга държава“).

При отговор 1, 2 или 3 се преминава на въпрос Н6.

ВЪПРОС Н5. СТАТУТ НА ПРЕБИВАВАНЕ

Статут на пребиваване - право на пребиваване в страната за лицата, които не са български граждани и не са граждани на Европейския съюз, предоставено в съответствие с разпоредбите на Закона за убежището и бежанците, Закона за чужденците в Република България и Закона за българското гражданство.

Преброятелят отбелязва декларирания от лицето отговор.

Въпросът се отнася само за лица, които имат гражданство на държави извън Европейския съюз или са без гражданство.

- 1. Статут на бежанец** - посочва се за лицата, на които е предоставена международна закрила „статут на бежанец“ по Закона за убежището и бежанците;
- 2. Хуманитарен статут** - посочва се за лицата, на които е предоставена международна закрила „хуманитарен статут“ по Закона за убежището и бежанците;
- 3. Предоставено убежище** - посочва се за лицата, на които е предоставено убежище в съответствие с Конституцията на Република България;
- 4. Лице в процедура по предоставяне на международна закрила** - посочва се за лицата, които към момента на преброяване се намират в процедура по предоставяне на международна закрила и все още не са получили статут;
- 5. Продължително пребиваване (с разрешен срок до една година)** - посочва се за лицата, които пребивават на територията на страната след получено разрешение от службите за административен контрол на чужденците по Закона за чужденците в Република България;
- 6. Дългосрочно пребиваване (с разрешен срок до пет години)** - посочва се за лицата, които пребивават на територията на страната след получено разрешение от службите за административен контрол на чужденците по Закона за чужденците в Република България;
- 7. Постоянно пребиваване (с разрешен неопределен срок)** - посочва се за лицата, които пребивават на територията на страната след получено разрешение от службите за административен контрол на чужденците по Закона за чужденците в Република България.
- 8. Друго** - посочва се за лицата, които пребивават на територията на страната без статут по една или друга причина или са без гражданство и нямат нито един от изброените по-горе статuti.

ВЪПРОС Н6. ЮРИДИЧЕСКО СЕМЕЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

Въпросът се попълва за всички лица (включително и за децата под 16 години).

Отбелязва се отговорът, който съответства на семейното положение на лицето съгласно семейното право към критичния момент на преброяването.

1. Никога не встъпвал/а в брак - лицата, които никога не са встъпвали в юридически оформен брак. Отговорът се отбелязва и за лицата до 16 навършени години, които по силата на закона не могат да сключат граждански брак.

2. Женен/омъжена - лицата, които се намират в законно оформен юридически брак, регистриран съгласно съществуващите закони в страната. Отговорът се отбелязва и за лицата, които към критичния момент на преброяването не живеят със законния си партньор, но имат юридически брак. Отговорът се отнася и за лицата, които са сключили само църковен брак преди 12 май 1945 година.

3. Разведен/разведена - лицата, получили официален съдебен развод и притежаващи съдебно решение.

4. Вдовец/вдовица - лицата, които са овдовели след последния си юридически оформен брак, т.е. след смъртта на съпруга/съпругата.

ВЪПРОС Н7. ФАКТИЧЕСКО СЕМЕЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

Въпросът се попълва за всички лица (вкл. и за децата под 16 години).

Фактическо (действително) семейно положение е **брачното положение** на лицето, **независимо дали то е оформено юридически.**

Фактическото семейно положение на лицето може да се различава от юридическото.

1. Не е в брак (не в съжителство) - отбелязва се за **всички** лица, които към критичния момент на преброяването не живеят на **съпружески** начала с друго лице.

Този отговор се отнася и за **всички** лица, които към 7 септември 2021 г. са в юридически брак, но се **намират във фактическа раздяла**, т.е. прекъснали са съпружеските си връзки, но **нямат** официален юридически развод.

Към тази категория **не се отнасят** лицата, които са в юридически брак, но живеят по някаква причина в **различни населени места** или в едно населено място на различни адреси, т.е. лица, които не са преустановили съпружеските си взаимоотношения.

2. В брак - отбелязва се за **всички** лица, които към критичния момент на преброяването са в юридическо семейно положение „женен“ или „омъжена“ и едновременно с това живеят на **съпружески** начала със законния си партньор.

3. В съжителство без брак - отбелязва се за лицата, които живеят на **съпружески** начала с друго лице, с което към критичния момент на преброяването **нямат** юридически оформен брак.

ВЪПРОС Н8. ИМАТЕ ЛИ ЖИВОРОДЕНИ И/ЛИ ОСИНОВЕНИ ДЕЦА?

Въпросът се попълва само за жените, родени преди 7 септември 2009 г., т.е. които са на възраст 12 и повече години.

Преброителят записва с арабски цифри в указаните квадратчета броя на живородените деца (независимо на колко години са към 7 септември 2021 г.).

В общия брой на живородените деца от майката се включват и тези деца, които са родени живи, но към 7 септември 2021 г. са починали.

В броя на живородените деца се включват всички деца на майката независимо от кой пореден брак са родени или са родени без брак, както и осиновените от нея деца.

Не се включват заварените от майката деца, които не са осиновени от нея.

Ако жената няма живородени и/или осиновени деца, преброителят отбелязва отговор „2. Не, нямам“.

ВЪПРОС N9. ЕТНИЧЕСКА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Внимание!

Етническата група не трябва да се смесва с гражданството (националността), нито с държавата, в която лицето е родено или живее постоянно.

Преброяваните лица сами определят етническата си група.

Преброителят отбелязва декларирания от лицето отговор. Възможен е само един отговор.

В случаите, когато за етническата група на лицето няма изписан отговор, преброителят записва ясно и четливо в позиция Друга декларираната от преброяваното лице етническа група.

Дадена е възможност да се отбележи и отговор **Не мога да определя**, ако лицето поради някаква причина не може да определи своята етническа принадлежност.

Етническата група на децата се определя от родителите, попечителя или настойника. Ако родителите имат различна етническа принадлежност, за децата се регистрира отговорът, който родителите определят по взаимно съгласие.

В случаите, когато лицето или родителите на децата имат желание да декларират повече от една етническа група, например българска и ромска, в позицията Друга се записват декларираните етнически групи.

Отговор **Не желая да отговоря** се отбелязва, ако лицето не желае да отговори на този въпрос.

ВЪПРОС N10. МАЙЧИН ЕЗИК

Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

Преброяваните лица сами определят майчиния си език.

Преброителят отбелязва декларирания от лицето отговор. Възможен е само един отговор.

В случаите, когато за майчиния език на лицето няма изписан отговор, преброителят записва ясно и четливо в позиция Друг декларирания от преброяваното лице майчин език.

Дадена е възможност да се отбележи и отговор **Не мога да определя**, ако лицето поради някаква причина не може да определи своя майчин език.

Когато лицето владее и ползва повече от един език, то трябва да посочи като майчин само един от тях - този, на който се е научило да говори в детството си, в семейството си.

Майчиният език на децата се определя от родителите, попечителя или настойника. При родителите с различен майчин език за децата се регистрира отговорът, който родителите определят по взаимно съгласие.

Отговор **Не желая да отговоря** се отбелязва, ако лицето не желае да отговори на този въпрос.

ВЪПРОС Н11. РЕЛИГИОЗЕН ЛИ СТЕ?

Религията е мироглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този мироглед.

Преброяваните лица сами определят религиозността си.

Дадена е възможност да се отбележи отговор **Не мога да определя**, ако лицето поради някакви причини не може да определи своята религиозност.

Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 14. (1) Отношението на деца до 14 години към религията се определя от техните родители, попечители или настойници, а на деца от 14 до 18 години - по съгласие между тях и родителите, попечителите или настойниците им.

Отговор **Не желая да отговоря** се отбелязва, ако лицето не желае да отговори на този въпрос.

ВЪПРОС Н12. ВЕРОИЗПОВЕДАНИЕ

Вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

Преброяваните лица сами определят вероизповеданието си.

В случаите, когато за вероизповеданието на лицето няма изписан отговор, преброятелят записва ясно и четливо в позиция **4. Друго.....** декларираното от преброяваното лице вероизповедание.

Дадена е възможност да се отбележи отговор **Не мога да определя**, ако лицето поради някаква причина не може да определи своето вероизповедание.

Вероизповеданието на децата се определя от родителите, попечителя или настойника. При родителите с различно вероизповедание за децата се регистрира отговорът, който родителите определят по взаимно съгласие.

Отговор **Не желая да отговоря** се отбелязва, ако лицето не желае да отговори на този въпрос.

ВЪПРОС N13. ПРОМЕНЯЛИ ЛИ СТЕ НАСЕЛЕНОТО МЯСТО НА ОБИЧАЙНОТО СИ МЕСТОЖИВЕЕНЕ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2011 - 2021 ГОДИНА?

Възможен е само един отговор.

Не се счита за промяна на обичайното местоживее:

- всички премествания по територията на страната и извън нея, които не са свързани с промяна в обичайното местоживее (командировки, гости, почивки, лечения и др.);
- престой в чужбина, свързан с работа в дипломатически и други представителства на Република България;
- престой в местата за лишаване от свобода - затвори, социално-педагогически интернати, възпитателни училища интернати;
- административните промени в състоянието на населените места, т.е. промяна на наименованието и статута на населеното място, обединяване с друго (или други) населено място, обособяването на дадено населено място като самостоятелно, прехвърлянето на дадено населено място от една община в друга или от една област в друга;
- преместването от един район в друг на населените места, които имат райони (София, Пловдив и Варна).

Ако лицето е променило повече от веднъж населеното си място на обичайно местоживее в посочения период, се записва само последната промяна.

1. Не съм - отбелязва се за всички, които са декларирали, че не са променили своето обичайно местоживее.

2. Да, от населено място в страната - отбелязва се за всички, чието последно преселване е било на територията на страната. Записват се **годината на последната промяна** и населеното място, **от което лицето се е преселило** на настоящото си място на обичайно живее.

3. Да, от друга държава - този отговор се отбелязва само за лицата, чието последно преселване е от друга държава в България. Записват се **годината на последната промяна и държавата**, от която се е преселило лицето **на настоящото си място на обичайно живее**. Информацията за държавата се събира въз основа на международните граници към 1 януари 2021 година.

При отговор „3. Да, от друга държава“ се преминава на въпрос N15.

ВЪПРОС N14. ЖИВЕЛИ ЛИ СТЕ ИЗВЪН БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1980 - 2021 Г. ЗА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА ГОДИНА?

Лицето трябва да е живяло повече от дванадесет месеца извън страната без прекъсване, като за прекъсване не се считат временни връщания в страната за празници, отпуск или други.

1. Не - отбелязва се за всички, които не са пребивавали за повече от една година извън България през периода 1980 - 2021 година.

2. Да - отбелязва се за всички, които са пребивавали повече от една година извън България, независимо от страната им на раждане и гражданството и независимо от други промени на обичайното местоживееие на лицето вътре в страната през периода 1980 - 2021 година. Преброятелят вписва годината на пристигане в България, както и държавата, от която се е преселило лицето.

Година на пристигане е календарната година, през която лицето **последно** е установило обичайното си местоживееие **в България**, след като е пребивавало в чужбина повече от една година. Информацията за държавата се събира въз основа на международните граници, съществуващи към 1 януари 2021 година.

ВЪПРОС N15. КЪДЕ ЖИВЕЕХТЕ ЕДНА ГОДИНА ПРЕДИ ПРЕБРОЯВАНЕТО?

Въпросът се отнася за местоживееенето на лицата **точно една година преди преброяването, или на 7 септември 2020 година.**

1. На същия адрес, посочен в адресната част на тази карта - посочва се, ако лицето е живяло на адреса, отбелязан на първата страница в тази карта.

2. На друг адрес в същото населено място - посочва се, ако лицето е живяло на друг адрес в същото населено място.

3. В друго населено място в страната - записва се населеното място.

4. В друга държава - записва се само държавата.

5. Дете, родено след 6 септември 2020 година.

ВЪПРОС N16. ГРАМОТЕН/А ЛИ СТЕ?

Въпросът се задава на лицата на **9 и повече навършени години. За останалите се отбелязва отговор „3. Дете до 8 години (включително)“.**

Грамотен е всеки, който може да пише, да чете текст и да извършва прости аритметични операции - събиране, изваждане, умножение и деление. За неграмотно се счита лице, което не може да чете и да разбира смисъла на написаното и не може да напише кратко изложение за ежедневните си дейности. Лице, което умее да чете и пише само цифри и собственото си име, трябва да се счита за неграмотно. Също така неграмотно е лице, което умее да чете, но не може да пише, и лице, което умее да прочете и напише само няколко заучени ритуални фрази.

ВЪПРОС N17. СТЕПЕН/ЕТАП НА ЗАВЪРШЕНО ОБРАЗОВАНИЕ

Внимание!

Отбелязва се най-високата придобита степен/етап на образование, а не тази, по която лицето учи в момента!

Преброителят отбелязва най-високата степен/етап на завършеното от лицето образование независимо от формата на обучение, в която е придобито (дневна, вечерна, задочна, дистанционна) и за което лицето притежава диплома или свидетелство (български или легализирани чуждестранни).

1. Образователна и научна степен „доктор“ - отбелязва се за лицата, които са придобили образователна и научна степен „доктор“, „доктор на науките“ или „кандидат на науките“ за защитена докторска дисертация.

Образователната и научна степен „доктор“ е различна от професията „Лекар“ (доктор).

2. Висше - степен „магистър“ - включват се и всички завършили степен на образование „висше“ преди 1996 година.

3. Висше - степен „бакалавър“.

4. Висше - степен „професионален бакалавър“ (специалист, полувисше) - отнася се за лицата, в чийто диплома е записано за завършена степен на образование „професионален бакалавър“, „висше - специалист“ или „полувисше“.

5. Професионално образование с прием след средно образование (IV степен ПК) - отнася се за лицата, завършили 2-годишно професионално обучение след завършване на средното си образование, включително и получилите свидетелство за придобита IV степен професионална квалификация (ПК). Това се отнася и за лицата, които след средно гимназиално образование са завършили 2-годишен или 3-годишен курс за медицински сестри, акушерки, зъботехници, фелдшери и др., ако не са придобили висше образование „специалист“.

6. Средно специално (техникуми, професионални гимназии, III степен ПК) - отнася се за лицата, завършили средните професионални/специални училища: техникуми, професионални гимназии с придобита III степен професионална квалификация, училища по изкуствата, медицински, селскостопански, промишлени, технически училища, търговски гимназии, духовна семинария, както и за лицата, завършили средни професионални учебни заведения, приравнени със съответен документ към средните специални училища.

7. Средно професионално-техническо (СПТУ, професионална гимназия, II степен ПК) - отнася се за лицата, които са завършили средните професионално-технически училища, и за тези, завършили професионални гимназии, получили диплома за средно образование и свидетелство за II степен професионална квалификация.

8. Средно общо (гимназиално) образование - отнася се за лицата, които са завършили средни общообразователни училища, гимназии, ЕСПУ с УПК, класически, езикови и други гимназии, средни училища за лица със зрителни и слухови увреждания и са получили диплома за завършено средно общо образование.

9. Първи гимназиален етап на средно образование - отнася се само за лицата, които са получили удостоверение за завършен първи гимназиален етап на средно образование съгласно разпоредбите на Закона за предучилищното и училищното образование (завършили 10 клас през 2020 или 2021 година).

10. Професионално-техническо (ПТУ) след завършване на основно образование (I степен на ПК) - отнася се за лицата, завършили основно образование, продължили обучението си и завършили ПТУ или получили свидетелство за I степен професионална квалификация.

11. Професионално-техническо (ПТУ) - с прием след VI/VII клас - отнася се за лицата, завършили професионално-технически училища и професионални училища, и за лицата, завършили вечерен прогимназиален курс за работници, в които са получили свидетелство за основно образование с професионална квалификация или свидетелство за придобита I степен професионална квалификация.

12. Основно образование се отбелязва за лицата, които са получили свидетелство за завършено основно образование.

13. Начално (начален етап на основното образование) се отбелязва за лицата, завършили четвърти клас по сега действащата система, както и за тези, за които трети клас е бил последният клас за завършено начално образование в миналото.

14. Незавършен начален етап на основното образование се отбелязва за лицата, които към момента на преброяването учат от първи до четвърти клас, както и за лицата, които са посещавали, но не са завършили началния курс на обучение.

15. Никога не съм посещавал/а училище се отбелязва за лицата на 8 и повече години, които никога не са посещавали училище.

16. Дете до 7 години вкл., което още не посещава училище се отбелязва за децата до 7 години включително, които поради възрастта си не са записани в началния курс на обучение на общообразователните училища. **За децата до 7 години, които са записани в училище, се отбелязва отговор „Незавършен начален етап на основното образование“.**

При отговор „16. Дете до 7 години вкл., което още не посещава училище“ се преминава на въпрос „Н30. Как най-общо оценявате Вашето здраве?“.

ВЪПРОС Н18. Вие сте ученик, студент, докторант?

1. Да - отбелязва се за всички лица (независимо дали учат и работят, или само учат), които са записани в държавно, общинско или частно учебно заведение (редовна, задочна, вечерна или дистанционна форма на обучение), при завършването на което се придобива образователна степен и/или степен на професионална квалификация. Отговор „Да“ се отбелязва и за лицата, които към 7 септември 2021 г. са във ваканция, както и за тези, които са записани в учебна институция през текущата година, но ще започнат учебна дейност в началото на учебната (академичната) 2021/2022 година.

Отбелязва се и за докторантите в научните организации.

2. Не - отбелязва се за всички лица, които не са записани в учебни заведения.

Отговор „Не“ се загражда и за лицата, посещаващи различни курсове и школи за квалификация и преквалификация, които **не водят до придобиване на степен на образование или степен на професионална квалификация.**

ВЪПРОС Н19. ПРЕЗ ЧЕТИРИТЕ СЕДМИЦИ ПРЕДИ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. УЧАСТВАЛИ ЛИ СТЕ В НЕФОРМАЛНО ОБУЧЕНИЕ, НЕСВЪРЗАНО С ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН?

Неформалното обучение се определя като обучение, организирано под формата на курс, конференция, семинар, следдипломна квалификация, частни уроци или друга форма, независимо от това дали имат връзка с настоящата работа на лицето, или с евентуална бъдеща работа, или са от общ интерес - за лични, социални или домашни цели.

Включват се всички курсове независимо от мястото на провеждането им - в предприятието или извън него; независимо от времето на провеждане - в работно или извънработно време; независимо дали се финансират от работодателя, или от лицето. Неформалното обучение се извършва с прякото участие на преподавател (лектор, треньор, инструктор).

Неформалното обучение не е свързано с придобиване на образователна степен. Към него се отнасят:

- участие в курсове и семинари, имащи за цел получаване или подобряване/повишаване на знания и умения в определена област, независимо дали се придобива свидетелство, сертификат, или не. Посещението на тези курсове може да е свързано с усъвършенстване на професионални знания (подобряване на уменията за определена работа) или умения за социални и лични цели;
- участие в семинари, курсове или лекции, включително и такива, които не водят до придобиване на определена квалификация, а имат за цел да подпомогнат професионалното ориентиране на тези, които започват трудов живот;
- кореспондентски курсове, телеобучение или други форми на дистанционно обучение за подобряване/повишаване на знания или умения;
- взимането на частни уроци за подпомагане на знанията и уменията, особено като допълнение на формалното образование. Това е допълнително обучение, проведено от частен преподавател. Частните уроци през свободното време - например за изучаване на чужд език за удоволствие, също се отнасят към неформалното образование дори ако получената квалификация съответства на определено ниво (например второ ниво на съответната система за изучаване на чужд език).

Внимание! Въпроси с номера от Н20 до Н26 включително се отнасят за лицата, които към критичния момент на преброяването са навършили 15 години, т.е. за лицата, родени преди 7 септември 2006 година.

За лицата, които към критичния момент нямат навършени 15 години, т.е. родени след 6 септември 2006 г., се преминава на въпрос Н27.

ВЪПРОС N20. РАБОТИЛИ ЛИ СТЕ ПОНЕ ЕДИН ЧАС ПРЕЗ ПЕРИОДА 31 АВГУСТ - 6 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ В ПАРИ ИЛИ В НАТУРА ИЛИ ДРУГ ДОХОД?

На този въпрос отговарят всички лица на 15 и повече навършени години.

Отговори от 1 до 3 се отбелязват за лицата, които през периода 31 август - 6 септември 2021 г. включително са извършвали някаква работа поне един час срещу заплащане в пари или в натура или друг доход; или са помагали в семеен бизнес.

Отговор 4 се отбелязва за лица, които не са работили, но са имали работа, от която временно са отсъствали.

За работа се счита извършването на дейности по производство на стоки или предоставяне на услуги.

Производството на селскостопански продукти в собствено стопанство също се счита за работа, ако основната част от продукцията е предназначена за продажба или за размяна.

Не се счита за работа:

- получаването на доход от предоставянето под наем на собствени жилища, земя или друга собственост;
- получаването на доход от притежаването на акции от фирми или от дивиденди за дялово участие, без участие в управлението на дейността;
- работа без заплащане в благотворителни и обществени организации;
- неплатената домакинска работа, извършвана в същото домакинство.

1. Да, срещу заплащане в пари или в натура - отбелязва се за лицата, които работят (извършват трудова дейност) срещу заплащане - в пари или в натура, под формата на работна заплата, възнаграждение по граждански договор, хонорар, комисиона.

Този отговор се отнася и за:

- служителите на религията;
- лицата в затворите с присъда, които работят;
- лицата, които се обучават и получават възнаграждение за времето на обучение - платен стаж или чиракуване.

2. Да, в собствена фирма, на свободна практика или друга самостоятелна дейност - отбелязва се за лицата, които работят в собствена фирма или предприятие, както и за лицата, извършващи някаква самостоятелна дейност, от която получават доход като:

- лица със свободна професия или частна практика (адвокати, писатели, художници, артисти, музиканти, медицински специалисти - стоматолози, и други);
- други лица, работещи за своя сметка, дори и да нямат регистрирана дейност (частни учители, шивачи, обущари, фризьори, детегледачи, домашни помощници, частни строители, техници и други).

3. Да, в производство на селскостопански продукти, предназначени основно за продажба или размяна - отбелязва се за лицата, които произвеждат селскостопанска продукция в собствени стопанства (отглеждат земеделски култури и/или животни), като цялата или основната част от нея е предназначена за продажба или размяна.

4. Не, но съм имал/а работа, от която съм отсъствал/а (напр. поради отпуск, вкл. майчинство, болест, престой или др.) - отбелязва се за лицата, които през наблюдавания период не са работили, но са имали работа, от която временно са отсъствали поради: годишен или друг платен отпуск, отпуск за бременност и раждане, отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст, болест, принудителен неплатен отпуск до 3 месеца, престой поради липса на материали, аварии, неблагоприятни климатични условия и други.

Отговор 4 се отбелязва и за лицата, които не са работили през периода 31 август - 6 септември 2021 г. поради това, че работата им е със сезонен характер, но продължават регулярно да извършват дейности, свързани с работата (извън административните задължения).

Съответен **отговор от 1 до 4 включително** се посочва и за лицата, които са пенсионери или учаци, но през периода 31 август - 6 септември 2021 г. са работили (поне един час) срещу заплащане в пари, натура или друг доход (вкл. извършващи селскостопанска дейност съгласно указанията, посочени към отговор 3 или са имали работа, от която временно са отсъствали).

За лицата, работещи без формално заплащане във фирми, стопанства и др., управлявани от техни родственици, се отбелязва съответният отговор 2, 3 или 4.

5. Не съм работил/а и не съм имал/а работа - отбелязва се за лицата, които през периода 31 август - 6 септември 2021 г. не са работили и не са имали работа. Този отговор се отнася и за лицата, които са в принудителен неплатен отпуск по-голям от 3 месеца.

При отговор от 1 до 4 включително се преминава на въпрос „Н24. На основната си работа Вие сте (работите като)?“

ВЪПРОС Н21. ТЪРСИЛИ ЛИ СТЕ АКТИВНО РАБОТА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 4 СЕДМИЦИ ПРЕДИ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА?

За търсене на работа се счита предприемането на стъпки за намиране на работа (срещу заплащане или самостоятелна заетост) конкретно през периода от четири седмици, вкл. наблюдаваната, а не търсенето на работа по принцип.

1. Да - отнася се за лицата, които през последните 4 седмици (т.е. през периода 10 август - 6 септември 2021 г.) са търсили активно работа, т.е. предприели са някои от следните действия за намиране на работа:

- контакт с държавно бюро по труда с цел намиране на работа;
- контакт с частна агенция, фирма, извършваща посреднически услуги по набиране на персонал и др., с цел намиране на работа;
- качване или актуализиране на автобиография (CV) онлайн;
- директно отнасяне към работодатели;

- търсене на съдействие от роднини и познати за намиране на работа;
- подаване или отговаряне на обяви за работа;
- изучаване на обяви за работа;
- явяване на изпит, тест или интервю за кандидатстване за работа;
- подготовка за започване на самостоятелен бизнес (търсене на земя, сграда, помещение, оборудване, кандидатстване за разрешения, патенти, кредити и други).

Отговор 1 се отбелязва и за лицата, които през посочения период не търсят активно работа, но са намерили работа, която очакват да започнат до три месеца след 7 септември 2021 година.

Този отговор се отнася и за пенсионери или учаци, ако са предприели **някоя** от посочените стъпки за намиране на работа.

При отговор „2. Не“ се преминава на въпрос Н23.

ВЪПРОС Н22. АКО БЯХТЕ НАМЕРИЛИ РАБОТА ПРЕЗ ПЕРИОДА 31 АВГУСТ - 6 СЕПТЕМВРИ 2021 Г., БИХТЕ ЛИ МОГЛИ ДА ЗАПОЧНЕТЕ РАБОТА ВЕДНАГА ИЛИ ДО ДВЕ СЕДМИЦИ СЛЕД КРАЯ НА ТОЗИ ПЕРИОД?

Целта на този въпрос е да се определи готовността на лицата да започнат работа.

1. Да - отбелязва се, ако лицето би могло да започне работа веднага или до две седмици след края на този период.

2. Не - отбелязва се, когато поради някакви причини - например недобро здравословно състояние, грижи за дете или болен член на семейството, посещаване на учебно заведение, лични причини и др., лицето е възпрепятствано да започне работа в посочения период от време (31 август - 6 септември 2021 г. или до две седмици след него).

При отговор „1. Да“ се преминава на въпрос Н30.

ВЪПРОС Н23. ПРЕЗ ПЕРИОДА 31 АВГУСТ - 6 СЕПТЕМВРИ 2021 Г. КЪМ КОЯ ОТ СЛЕДНИТЕ ГРУПИ СЕ ОТНАСЯХТЕ?

Този въпрос се отнася за лицата, които не работят и не търсят или нямат готовност да започнат работа (т.е. за тези, за които на въпрос Н21 или на въпрос Н22 има отговор 2).

1. Учещ - отнася се за лицата, които посещават учебно заведение и не работят и не търсят/нямат готовност за работа. При посочването на този отговор се преминава директно към въпрос Н27. Тук не се включват лицата, които получават доход от пенсия или доход от собственост (рента, дивиденди и други).

2. Пенсионер - отнася се за всички лица, които получават някакъв вид лична/наследствена пенсия и не работят, нито търсят работа.

3. Лице, получаващо доход от собственост (рента, дивиденди и др.) - отнася се за лицата, които не работят и не търсят работа/нямат готовност за работа и получават доход от:

- предоставянето под наем на собствени жилища, земя или друга собственост;
- притежаването на акции от фирми или дивиденди за дялово участие, без да участват в управлението на дейността.

4. Друг - отнася се за лицата на 15 и повече навършени години, които не работят и не търсят работа/нямат готовност за работа и за които не се отнася нито един от посочените по-горе отговори. Например: лица, които се занимават само с неплатена работа, свързана с грижи за дома, деца или възрастни хора, и не работят извън домакинството срещу заплащане.

При отговор „1. Учащ“ се преминава на въпрос Н27.

При отговори от 2 до 4 включително се преминава на въпрос Н30.

ВЪПРОС Н24. НА ОСНОВНАТА СИ РАБОТА ВИЕ СТЕ (РАБОТИТЕ КАТО)

Въпросите с номера от Н24 до Н26 се отнасят за лицата, посочили на въпрос Н20 отговори от 1 до 4 включително.

В случай че лицето е имало повече от една работа през периода 31 август - 6 септември, въпросите се отнасят за основната работа. За основна трябва да се счита работата, на която лицето обикновено работи най-много време. Ако не може да се определи, за основна се счита работата, която е основен източник на доход.

1. Работодател (с наети лица) - отбелязва се за лицата, които сами (или в съдружие с други лица) управляват собствено предприятие (фирма, стопанство и др.), при което наемат на работа едно или повече лица.

2. Самостоятелно зает (без наети лица) - отбелязва се за лицата, които сами или в съдружие с други лица управляват собствени предприятия (фирми, стопанства), работят на свободна практика или извършват самостоятелно друга дейност, без да наемат на работа други лица.

3. Наето лице - отбелязва се за лицата, които извършват определена работа по трудов договор, договор за служебно правоотношение, граждански или друг договор или устна уговорка, за която получават възнаграждение в пари или в натура под формата на работна заплата, възнаграждение по граждански договор, надница, комисиона и други.

4. Неплатен семеен работник (помагач в семейния бизнес без формално заплащане) - отбелязва се за лицата, които работят без формално заплащане във фирма, предприятие, стопанство на член на семейството. Ако лицето работи в семейна фирма, предприятие, но има сключен трудов или граждански договор и получава работна заплата или друго формално възнаграждение, то се счита за наето лице и се отбелязва отговор 3.

5. Член на производствена или земеделска кооперация - отбелязва се за лицата, които са членове на кооперация и работят в нея, за което получават трудов доход, а не само рента. Лицата, които не са член-кооператори, а работят в кооперациите по трудов или граждански договор се считат за наети лица и за тях се отбелязва отговор 3.

ВЪПРОС Н25. МЕСТОРАБОТА

Към отговора на този въпрос се записват данни за фирмата, учредението, организацията, в която лицето основно осъществява трудова дейност през периода **31 август - 6 септември 2021 година**.

Името и основната дейност се записват ясно и четливо с печатни букви на кирилица, без съкращения.

Общи принципи при записване на мястото на работа на лицата

1. Име на фирмата, учредението, организацията, в която работи лицето

Лицето може да намери данни за точното име на фирмата, учредението, организацията в осигурителната/трудова си книжка или в договора за наемане на съответната работа.

- Записва се името на фирмата, както е регистрирана, последвано от съкращение на вида (АД, ООД, ЕООД, КД, ЕАД и т.н.) или предшествано от съкращението за едноличен търговец (ЕТ) и събирателно дружество (СД);
- За лицата, работещи в структурите на образованието, здравеопазването, съдебната власт и др., се записва пълното наименование на заведението;
- За лицата, работещи в Министерството на отбраната, изпълнителната агенция към него и службите „Военно разузнаване“ и „Военна полиция“, се записва „Министерство на отбраната“, а за лицата, работещи в различните видове въоръжени сили, се записва „Българска армия“. За лицата, работещи в структурите на Министерството на вътрешните работи, се записва „МВР“;
- Ако лицето упражнява свободна професия или извършва друга самостоятелна дейност, без да има регистрирана фирма, се записва свободна професия и наименованието на свободната професия (например художник, фотограф, адвокат или друго).

2. Основна дейност на фирмата, учредението, организацията

Основната дейност на фирмата се определя според вида на преобладаващия произведен краен продукт или на предоставените услуги. **За лицата, работещи в подразделения (клонове, обекти), се записва основна дейност на подразделението (обекта).**

Преброителят ползва Приложение 1 към преброителната карта, за да определи икономическата дейност на фирмата/организацията/учреждението, в което работи лицето, като записва двузначния код в съответните квадратчета.

Основната дейност се записва с възможно най-големи подробности. Например: търговия на едро с мляко, търговия на дребно с обувки, преработка и консервиране на риба, производство на кожени облекла, изкупуване на селскостопански животни, автомобилен товарен транспорт, производство на пластмасови опаковки, читалищна дейност.

Ако лицето работи на свободна или частна практика, се записва видът на дейността, която то извършва.

Примери за записване на име и основна дейност:

- 1) „Неги-ООД“, гр. София;
- 2) търговия на едро с вторични суровини и скрап.
- 1) Министерство на труда и социалната политика, Бюро по труда, гр. Пазарджик;
- 2) държавно управление - социална политика.
- 1) „Саван-ООД“, козметичен салон, гр. София;
- 2) фризьорски услуги.
- 1) Читалище „Просвета“, с. Чифлик, община Троян;
- 2) читалищна дейност.
- 1) свободна професия - художник;
- 2) творческа дейност в областта на изкуствата.

ВЪПРОС Н26. КАКВО РАБОТИТЕ?

В отговор на този въпрос се записва наименованието на професията или длъжността (занятието), която лицето упражнява **на основната си** работа (посочена във въпрос Н25), както и описание на основните задачи или обичайните задължения на работното място.

Не се правят съкращения при записване на наименованието на длъжността (професията, занятието). Записва се ясно и четливо с печатни букви.

Професията (длъжността) се определя от съвкупността от функции и задължения, които лицето извършва и срещу което получава работна заплата или друг доход. За лице, което упражнява две или повече длъжности (професии, занятия) в едно и също предприятие (при един и същ работодател), се записва тази длъжност (занятие), на която работи най-много време. Ако това не може да се определи, за основна се счита длъжността, която е основен източник на доход.

За лицата, които отсъстват от работа в указания във въпроса период (31 август - 6 септември 2021 г.) поради различни видове отпуск или курс за обучение, се записва професията (длъжността, занятието), която са упражнявали до началото на отсъствието.

При определяне на професията (длъжността, занятието) трябва да се имат предвид следните уточнения:

- За пенсионерите, които работят, се записва професията (длъжността, занятието), която упражняват в момента на преброяването;
- За лицата, безвъзмездно работещи във фамилно предприятие (например съпруга на собственик на фирма), се записва конкретната работа, която извършват.

Общи принципи при записване

Професията (длъжността, занятието) трябва да се запише подробно - освен наименованието се записват и основните задачи или обичайни задължения на работното място (не на предприятието).

Преброителят ползва Приложение 2 към преброителната карта, за да определи професията (длъжността, занятието) на лицето, като записва тризначния код в съответните квадратчета.

В текстовото поле на картата се записват подробно данни за изпълняваните функции.

Особености при записването на наименованието на професиите и описанието на изпълняваните функции при отделните групи:

- **За лицата, които работят в Министерството на отбраната**, се записва съответната длъжност.
- **За военнослужещите в Българската армия** се записва съответно: военнослужещ, офицер; военнослужещ, сержант; военнослужещ, войник.
- **За лица, които имат военно звание, но работят в структури като Военномедицинска академия, Военна академия „Георги С. Раковски“, военни училища, музеи и др.**, се записва длъжността, която изпълняват (според Класификатора на длъжностите на военнослужещите в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия), съответстваща на тяхната основна дейност например: лекар ординатор, преподавател, старша медицинска сестра, оркестрант. За гражданските лица се записва конкретната професия - например готвач във въоръжените сили се записва като „готвач“.
- **За лицата, работещи в структурите на Министерството на вътрешните работи (МВР)**, се записва длъжността (съгласно Класификатора на длъжностите в МВР) и структурата, в която работят, например: началник на отдел в областна дирекция на МВР; главен експерт в районно управление; старши полицай; старши преподавател в Академията на МВР, началник на клиника в Медицинския институт на МВР; счетоводител, психолог, химик, физик и т.н.
- **За управителите и другите ръководители** се посочва видът на предприятието или структурната единица, която ръководят, и основната им дейност. Например управител на хотел; управител на фирма за консултантски услуги; ръководител, финансови дейности; ръководител на финансов отдел; ръководител, човешки ресурси; ръководител, управление на персонала; ръководител, административен отдел; ръководител по продажби и маркетинг; ръководител, отдел по маркетинг; ръководител, реклама и връзки с обществеността; управител, транспорт; ръководител, отдел в строителството; управител, складово стопанство, директор/управител/ръководител, лечебно заведение; управител на банков клон; управител, магазин. Ръководител може да е само лице, което ръководи други наети лица. Ако лицето работи самостоятелно, т.е. без да наема други лица, то следва да посочи конкретната работа (професия), която изпълнява.

- **За държавните служители** (по Закона за държавния служител) се записва длъжността - например директор, началник на отдел, началник на сектор, държавен експерт, главен експерт, старши експерт, младши експерт.
- **За учителите** се записва етапът на подготовка; видът на училището, в което преподават, и предметът, по който преподават. Например: старши учител по математика в гимназиален етап на общообразователно училище. За учителите и преподавателите в извънучилищни дейности се записва видът на заведението и областта, в която преподават. Например: преподавател по чужд език, езиков център (школа).
- **За специалистите по информационни и комуникационни технологии (ИТ специалисти)** се записва точното им занимание - например програмист, системен оператор, проектант на информационни системи, уебдизайнер, специалист по компютърни мрежи, техник на компютърни мрежи и системи, уебтехник.
- **За продавачите** се уточнява какво продават и къде продават - например продавач в магазин, хранителни стоки; продавач-консултант; продавач, павилион; продавач, пазар; продавач, билети.
- **За селскостопанските производители** професията трябва да се свързва с основния вид на произвежданите продукти - например градинар, пчелар, зърнопроизводител, свиневъд, рибовъд, а за лицата, които извършват работа със селскостопански машини - и с вида на машината.
- **За работещите като охрана** на лица, фирми и организации се записва дали е въоръжена, или не въоръжена охрана, телохранил, детектив.
- **За работниците** трябва да се уточни в какво производство работят и каква квалификация имат - например строител, зидар, печатар, шивач, шапкар, кожухар, тапицер, машинен оператор, химическо производство, машинен оператор, шивашко производство, машинен оператор, хранително-вкусова промишленост.

ВЪПРОС Н27. КЪДЕ СЕ НАМИРА МЯСТОТО НА ОСНОВНАТА ВИ РАБОТА/УЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ?

На въпроси Н27, Н28 и Н29 лицата отговарят според това как обичайно работят и се придвижват до работата или до учебното заведение независимо от временна промяна поради заболяване, временно отсъствие от работа, ваканция, наличие на извънредна или епидемиологична обстановка.

- 1. Не уча, не работя** - посочва се, ако лицето не работи и не учи.
- 2. Работя/уча предимно от вкъщи** - посочва се, когато през по-голямата част от времето лицето работи/учи от вкъщи.
- 3. Без фиксирано работно място** - посочва се за лица, чиято работа е свързана с пътуване (шофьори, дистрибутори или др.) или нямат фиксирано работно място (улични търговци).

4. Работа/уча в същото населено място - посочва се, когато мястото на основната работа/учебното заведение се намира в населеното място, посочено в адресната част на пребронителната карта.

5. Работа/уча в друго населено място в страната - посочва се, когато мястото на основната работа/учебното заведение се намира в населено място, което е различно от записаното в адресната част на пребронителната карта. Пребронителят записва с думи областта, общината и населеното място.

6. Работа/уча извън страната - посочва се, когато мястото на основната работа/учебното заведение се намира извън страната. Пребронителят записва с думи държавата, където се намира.

При отговор от 1 до 3 включително се преминава на въпрос Н30.

При отговор 4 се преминава на въпрос Н29.

ВЪПРОС Н28. КОЛКО ЧЕСТО ПЪТУВАТЕ ДО МЯСТОТО НА ОСНОВНАТА ВИ РАБОТА/УЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ?

Пребронителят отбелязва съответния отговор от 1 до 4 за честотата на пътуване до работното място/учебното заведение.

Отговор „4. По-рядко от веднъж в седмицата“ се посочва, ако лицето пътува няколко пъти в месеца, но не повече от три.

ВЪПРОС Н29. КАК ОБИЧАЙНО СЕ ПРИДВИЖВАТЕ ДО/ОТ РАБОТНОТО СИ МЯСТО/УЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ?

Възможен е повече от един отговор.

Пребронителят отбелязва съответния/те отговор/и от 1 до 10 за видовете транспортни средства или начините на пътуване/придвижване до работното място или учебното заведение. Посочва се отговор за обичайното средство или начин, валиден за по-голямата част от годината/учебната година.

ВЪПРОС Н30. КАК НАЙ-ОБЩО ОЦЕНЯВАТЕ ВАШЕТО ЗДРАВЕ?

Въпросът се отнася за здравето като цяло, а не за моментното здравословно състояние - въпросът няма за цел да отразява временните здравословни проблеми. От отговарящите не се изисква да сравняват собственото си здравословно състояние с това на други лица от същата възрастова група или със собственото им минало или бъдещо състояние. Включват се различни измерения на здравето - физическо, социално и емоционално състояние, признаци и симптоми, свързани със здравето. Отговаря се по принцип. Изключват се моментните и краткотрайните заболявания.

Ако лицето не желае да отговори, се отбелязва отговор „7. Не желая да отговоря“.

ВЪПРОС Н31. ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 6 И ПОВЕЧЕ МЕСЕЦА БИЛИ ЛИ СТЕ ОГРАНИЧЕН/А ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОБИЧАЙНИТЕ ЗА ХОРАТА ДЕЙНОСТИ ПОРАДИ ЗДРАВΟΣЛОВЕН ПРОБЛЕМ?

Въпросът се отнася до **ограничения само поради здравословни проблеми**. Не трябва да се вземат предвид: ограничения поради финансови, културни или други, несвързани

със здравето причини; ограничения, свързани с възрастта, пола или личните амбиции на анкетираните лица.

Периодът от най-малко шест месеца се отнася за ограничаването на обичайните дейности, а не за продължителността на здравния проблем. Нови ограничения, които не са продължили 6 месеца (възникнали са преди по-малко от 6 месеца), не трябва да се имат предвид. От медицинска гледна точка се знае най-общо кои заболявания или здравни проблеми са дългогодишни (хронични) и кои - не. Например: ако Ви е поставена диагноза „диабет“, от първия ден Вие знаете, че това е дългогодишно (хронично) заболяване. Вие знаете, че това състояние може да бъде контролирано или не, следователно може да има последствия или не. Нужен е обаче опит, за да знаете дали диабетът ще Ви ограничи в извършването на обичайните Ви дейности и в каква степен.

Под обичайни дейности се разбират тези, извършвани от всички хора, а не дейности на индивидуално ниво. Ако анкетираното лице поради своето здраве е привикнало към ограничения (например при продължителна инвалидност) и през анкетирания период неговата ограниченост не се е увеличила, то също трябва да се отбележи като лице с ограничения. Ограничения вследствие на травма (инцидент, вродени заболявания или по рождение) също трябва да се имат предвид.

Ако проблемът, пораждащ ограничения, е сезонен или повтарящ се, анкетираното лице трябва да прецени най-общо през последните поне 6 месеца било ли е ограничено и в каква степен.

Ограниченията се проявяват в ограничена възможност лицето да извършва обичайни за ежедневието и работата си дейности поради причини, свързани със здравето - заболявания, включително вродени, травми и увреждания, с продължителност повече от 6 месеца.

Не се включват краткотрайни заболявания с продължителност по-малка от 6 месеца - например простудни и вирусни заболявания, счупвания на крайници, бъбречни кризи и други.

Ако лицето не желае да отговори, се отбелязва отговор „**5. Не желая да отговоря**“.

ВЪПРОС Н32. ИМАТЕ ЛИ ПРИЗНАТ ОТ ТЕЛК/НЕЛК ПРОЦЕНТ ТРАЙНО НАМАЛЕНА РАБОТОСПОСОБНОСТ/ВИД И СТЕПЕН НА УВРЕЖДАНЕ?

Въпросът се попълва за всички лица независимо от възрастта им.

Целта на въпроса е да се установи броят на лицата с увреждания, дефинирани в съответствие с медицинската концепция и съгласно националното законодателство. Лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са тези, които имат експертно решение от ТЕЛК (Териториална експертна лекарска комисия) и/или НЕЛК (Национална експертна лекарска комисия). Степента на увреждане/степенята на трайно намалена работоспособност се определя в проценти спрямо възможностите на здравия човек.

В отговорите от 2 до 5 се посочва процентът, посочен в експертното решение от ТЕЛК или НЕЛК, за което лицето има документ.

За лицата, които не са в състояние да посочат процента на трайно намалена работоспособност, отговорът се посочва от техни близки или оторизирано лице в колективните домакинства.

Ако лицето не желае да отговори, се отбелязва отговор **„6. Не желая да отговоря“**.

При отговори „1. Нямам“ или „6. Не желая да отговоря“ се преминава на раздел „Временно присъстващи лица“.

ВЪПРОС Н33. ИМАТЕ ЛИ ОПРЕДЕЛЕНА ОТ ТЕЛК/НЕЛК ПОТРЕБНОСТ ОТ ЧУЖДА ПОМОЩ?

Въпросът се задава на всички лица, които имат признат от ТЕЛК/НЕЛК процент трайно намалена работоспособност (отговори от 2 до 5 на въпрос Н32).

Посочва се вписаното в решението на ТЕЛК/НЕЛК, което лицата имат.

Съгласно националното законодателство:

- За лица на 16 и повече години ТЕЛК и НЕЛК се произнасят и по потребността от чужда помощ при степен на трайно намалена работоспособност (степен на увреждане) над 90% (отговор 5 на въпрос Н32).
- При децата (на възраст до 16 години) чужда помощ може да се определи и при степен на увреждане под 90% в зависимост от естеството на заболяването и възможността за отглеждането им извън семейството (отговори от 2 до 5 на въпрос Н32).

Ако лицето не желае да отговори, се отбелязва отговор **„3. Не желая да отговоря“**.

III. ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА РАЗДЕЛ „ВРЕМЕННО ПРИСЪСТВАЩИ ЛИЦА“

„Временно присъстващи“ са лицата, които обичайно живеят на територията на друго населено място в страната или извън нея, но към критичния момент на преброяването се намират в преброяваното жилище, хотел, почивна станция, лечебно заведение и други за период по-малък от една година поради ваканция, посещения при приятели и роднини, почивка, работа, медицинско лечение, религиозно поклонение и други.

В хотели, мотели, къмпинги, болници, санаториуми, почивни станции и други обекти за временно присъстващи лица преброителят попълва **„Преброятелна карта за временно присъстващи лица“**.

В жилищата, в които към критичния момент на преброяването пребивават временно присъстващи лица, преброителят попълва **раздел „Временно присъстващи лица“ от преброятелната карта**.

ВЪПРОС В1. ИМЕНА

Преброителят записва имената на лицето (име, презиме и фамилия).

ВЪПРОС В2. ИДЕНТИФИКАТОР

Записва се ЕГН/ЛНЧ/ЛН на лицето в съответствие с българското законодателство. **Отговор „4. Няма“** се записва, когато няма персонален идентификатор в съответствие с националното законодателство.

ВЪПРОС В3. ДАТА НА РАЖДАНЕ

Преброителят записва с цифри датата на раждане (ден, месец и година) на лицето.

ВЪПРОС В4. ПОЛ

Записва се полът на лицето.

Полът е комбинация от биологични и физиологични характеристики, които определят човека като мъж или жена. Лицето само определя пола си.

ВЪПРОС В5. ГРАЖДАНСТВО

Гражданството се определя като специфична правна връзка между дадено лице и неговата държава, придобито по рождение или чрез натурализация, независимо дали това е станало посредством декларация, по избор, брак или друг начин, в съответствие с националното законодателство.

За лицата с двойно гражданство - българско и друго, се записва „българско“.

За лицата с две или повече гражданства, различни от българско, се записва само едно от двете, като с приоритет е гражданство на държава - членка на ЕС. Ако лицето няма гражданство на държава - членка на ЕС, то само определя кое гражданство да посочи.

ВЪПРОС В6. ДЪРЖАВА НА РАЖДАНЕ

Информация за мястото на раждане се събира въз основа на обичайното местопребиваване на майката към момента на раждането или ако то не е известно - на мястото, на което се е състояло раждането. Информация за държавата на раждане се събира въз основа на междудържавните граници към 1 януари 2021 година.

Пример: ако лицето е родено през 1971 г. в Югославия на територия, която към 1 януари 2021 г. се намира в границите на държавата Черна гора, в преброителната карта се записва Черна гора, като държава на раждане.

ВЪПРОС В7. ОБИЧАЙНО МЕСТОПРЕБИВАВАНЕ

Посочва се пълният адрес на обичайното пребиваване на лицето в страната (България), а в случаите, когато лицето живее постоянно извън страната, се записва името на съответната държава.

Ако в жилището пребивават повече от три временно присъстващи лица, преброителят попълва данни за четвъртото и следващо временно пребиваващо лице в карта „Временно пребиваващи лица“. В този случай **се попълват** въпроси от A5 до A14 на раздел „Адрес“ и **не се попълват** разделите „Сграда“, „Жилище“, „Домакинства“ и „Население“.